Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной ... 21-һээ гарана | № 92 (14203) | 1976 оной апрелиин 20, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

Колхозниг
ууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд! Газар таряалангай ба мал ажалай продукгнуудые үйлэдбэрилгэ ба гүрэндөө худалдалга бүри ехэ болгохын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэгты! Хабарай полевой хүдэлмэри эрхим һайнаар үнгэргэхэ, 1976 ондо үндэр ургаса абаха ябадал туйлагты!

(1976 оной Майн 1-дэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уряануудһаа).

...ЛБЭГ ТЭЖЭЭЛЭЙ ҮНДЭҺЭ ҺУУРИ БАЙГУУЛХА

ОРООҺО ТАРЯАНАЙ, ҮБҺЭ НОГООНОЙ БАЯН УРГАСА АБАХЫН ТҮЛӨӨ

ҺАЛУУРИИН ҮРЭ ЕХЭ

...түүхэтэ XXV ...арбадахи табан жэлдэ ...ажахын гол һалбари ...хүдөө ажахыгаа хур...үргэнөөр хүгжөөхэ тон ехэ зорилго ...һан байна. Тобшолон ...энэ табан жэл соо ...хоолой продуктнуудые, ...промышленностьда хэ...түүхэй эд бэлэдхэл...жэлдээ дунда зэр... 14—17 процентээр ...уулхэ болоно. Тиин ...зари ехэ зорилго ...элсэхэ хэрэгтэ ху...оруулхын тула манай ... мелиораторнууд ...эрнүүдтэ горитой ху... ябуулжа байнхай.

...эй дунгүүдые согсолон ...да, үнгэрһэн юһэдэхи ...жэлэй туршада 1971 ...а уһалууриин һубаг, ...уд татагдажа, 762 ...эй уһалууриин хаалта, ...нууд шэнэдхэн заһаба... 2350 гектарай на...лахи хатаагдажа, 8740 ...сабшалан үндэһөөрөө ...оруулагдаһан байна. ...тэдэ оролдосото ажа...жалта мүн. Луговодо... болон мелиораторнуу...нэ, отрядуудай даал...н газараа һайнаар ...лжэ, уһалжа, урга...ээн ёһоор харууһал... харюусалгата ажалаа ...сотойгоор бүтээһэнэй ... үбһэ ногооной, оро...ооһон тэжээлэй ургамал... ургаса урдынхиһаа ...тэды дээшэлээ. Жэ...дэ, Ленинэй нэрэмжэ... «Мир» колхозуудта ... совхоздо гектарай ... центнер таряа, 18—...нтнер үбһэ, 250 гаран ...р кукурузын эшэ наб...ргагдажа абтаһан бай...н Ленинэй нэрэмжэтэ ... бригадир, Социалис ... Герой Е. П. Бутако...аридадаг бригада 400 ...ктар поли дээрэһээ ...ри тогтууригай баян ... абана. Тиихэдэ ...ажахын луговодууд Б. ..., С. Таракановский ...ажа абаһан сабша...һайнаар уһалжа, үтэг...энэй ашаар гектарай ...зэргээр 25—33 цент...эр хуряагаа. Тэрэшэ... Борьёогой совхозой ...иванов, Ф. Чекомазов ...ган гасуур бэшэ жэл...тар бүриһөө 35—46 ...р хүрэтэр үбһэ сабша...дэг байна.

...е манай аймагай ...торнууд газарай үрэ...һайжаруулжа, уһалуу... болгожо, тогтууритай ...ргаса абаха талаар ...гаа арга боломжо... үшөөл дүүрэнээр ...энэгүй. Илангаяа үн... һайжаруулагдажа, ...итай болгогдоһон га...эд һайнаар ашаглаг... Тарилгын газар бо...абшалан уһалха түсэб ... бүхэндэ дүүргэгдэнэ... Уһалууриин эл...түхеэрэлгэ, техникын ... дээрэһээ ногооной, ... тэжээлэй ургамал... ургажа байха үедөө ...улагданагүй. Энэл дутагдалһаа сабшалан, таряалангай ургаса һүүлэй жэлнүүдтэ горитойгоор дээшэлнэгүй. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада аймагай ажахынууд гектарай 14,6 центнер таряа, 135 центнер кукурузын эшэ набша, 120 центнер куузику, 1070 центнер овощ, 15.1 центнер үбһэ хуряаһан байна. Тиихэдэ аймагай зарим ажахынууд, «Октябрьский», Ториин, Оёорой совхозуудта уһалагдадаг газарынь ахир муугаар ашаглагдадаг байжа, бүри бага ургаса абтана.

Гэхэтэй хамта уһалууриин түхеэрэлгэ, хаалта, сөөрэм барижа, һубаг, ханаабуудые татажа, колхоз, совхозуудай захил дүүргэдэг предприяти, эмхи зургаануудта баһал усадхагдаагүй дутагдалнууд олон. «Бурводстрой» трестын ПМК жэл бүри хараалагдаһан түсэбөө дүүргэнэгүй. «Бурводстрой» болон «Ремводстрой» трестнүүдэй оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннонууд үнгэрһэн табан жэлэй туршада ажахынуудта 700 гектар уһалха уһалууриин һубаг, ханаабуудые бэлдэжэ үгөөгүй, мүн 209 гектарай уһалууриин хаалта, түхеэрэлгэнүүдые шэнэдхэн заһабарилжа үрдеэгүй байна. Гадна «Бурводстрой» трестын ПМК 1968 ондо шэнэдхэн заһабарилхаар эхилһэн Гэгээтын уһалууриин һубаг, ханаабуудые мүнөө хүрэтэр ашаглалгада тушаагаагүй. Тус предприятиин хүтэлбэрилэгшэд энэ хүдэлмэрээ мүнөө жэлдэ тушаажа шадаха байһанаа тодорхойгоор мэдүүлхэ аргагүй байһаар. Ушарынь гэхэдэ, барилгашадынь ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандажа, ходо голодоһо гаргана, муу шанартайгаар бүтээжэ, болзорынь унжагайруулаа.

Арбадахи табан жэлдэ газарай үрэжэл һайжаруулха талаар горитой хүдэлмэри бүтээгдэхээр хараалагдана. Гансахан байгша ондо, мартын 15-һаа соносхогдоһон габшагай хоёр һарын туршада ажахынуудай сабшалан, таряалан дээрэ бүхыдөө 54700 гаран тонно наг шэбхэ гаргагдажа, 1450 гектарта үтэг хэгдэхэ ба 2280 гектарай хүбхэнтэһэн сабшалан борнойлогдохо, 960 гектар газарай хүрьһэн шүдэтэй катогоор соологдохо байна. Гадна 4400 гектар сабшалан шулуу шохойһоо сэбэрлэгдэжэ, ехэхэн газарай дошо болдог үгы хэгдэн сэбэрлэгдэхээр хараалагдана.

Соносхогдоһон габшагай хоёр һарын туршада минеральна үтэгжүүлгэ оруулха, наг шэбхэ гаргаха ба сабшалан, таряалангаа һайнаар уһалха хэрэгтэ гол анхарал табигданхай. Тиин энэ хугасаа соо колхоз, совхозуудай поли, сабшалан дээрэ 5000 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдажа, 3367 гектарай тарилгын газар, 6362 гектар сабшалан уһалагдаха юм. Тэрэшэлэн 1560 гектар тарилгын газар хорёологдохо юм.

Газарай үрэжэл һайжаруулха габшагай хоёр һара соносхогдоһоор 20 гаран үдэр үнгэрбэ. Тиин энэ хугасаа соо аймагуудай ажахынуудай хараалагдаһан ажалаа жэгдэ хэжэ эхилээгүйнь халагламаар. Һүүлэй байдалаар гансахан Борьёогой, Оёорой совхозуудта наг шэбхэ зөөгдэжэ гаргагдана. Харин бусад ажахынууд мүнөө болотор энэ хүдэлмэрөө эхилхээр бэлдэжэ байна.

Тиихэдэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулха хүдэлмэри урдынхиһаа эмхитэй ябуулагдана гэжэ хэлэлтэй. XX партсъездын нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозуудта, «Октябрьский», Оёорой совхозуудта энэ хүдэлмэри үргэнөөр хэгдэжэ байнхай.

Наг шэбхэ зөөжэ гаргаха, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха талаар «Сельхозтехника» нэгэдэлэй аймагай отделениин механизаторнууд ажахынуудта горитой туһаламжа үзүүлнэ. Мүнөө «Коммунизм» колхоздо, Оёорой совхоздо эдэнэй хүсөөр наг шэбхэ ехээр гаргагдаа.

Хабарай дунда һара — апрель газар уһалхада эгээл таатай зохид хаһа гээшэ. Һүүлэй игаабарита дулаан үдэрнүүдтэ хаа хаанагүй һайрам тогтодог болоо. Тиин энэ уһа ашаа үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхын тула ажахын мэргэжэлтэ, хүтэлбэрилэгшэ бүхэн таряалан, сабшалан дээрэ тусхай звенонуудые эмхидхэжэ, балгашье һайрам алдангүй газараа ундалуулхын тула оролдохо зэргэтэй.

Жэл бүхэндэ ажахымнай механизаторнууд, луговодууд хабарһаа эхилжэ оролдожо ургуулһан ургасаяа һүрэг малда гэшхүүлжэ, эдюулжэ, ехэ хохидолдо ородог заншалтай. Теэд энэ дутагдалаа дары усадхажа зайсуулхын тула мүнөө Оёорой, Ториин совхозуудта, «Мир» колхоздо горитой хүдэлмэри хэгдэнэ гэхэ гү, али тус бүрэ 10—40 мянган һургааг бэлдээд, һуурин, тосхондо дүтэ оршодог сабшалан, таряалангаа хорёолжо байна. Тиин гэһээ бусад ажахынуудта энээн тухай бодомжолоошьегүй байһаар.

Хабарай урин дулаан үдэрнүүд һубарин үнгэржэ, габшагай хоёр һарада хараалагдаһан хүдэлмэри түлэг дундаа үргэлжэлһөөр. Энэ үлэһэн хугасаа соо газарай үрэжэл һайжаруулха табан жэлэй түрүүшын жэлдэ аймагаймнай ажахынууд үбһэ ногооной, оооһо таряанай болон тэжээлэй ургамалнуудай баян ургаса заабол хуряажа, ниитынгээ адууһа малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ байна ха юм.

П. АГАФОНОВ,
Зэдын аймагай уһалууриин системэнүүдэй управлениин начальник.

ТУРШАЛГЫН АЖАХЫДА

Репортаж

Ивалгын ОПХ-гай II отделениин Каленово һууриндахи һаалиин томодхогдоһон фермэдэ хүрэжэ ерэхэдэмнай үргэн ехэ хашаа, байрануудайнь хойто захада хэдэн хүсэтэ тракторнууд сугларшанхай, обоолоотой наг шэбхын хажууда дорьбоотойхоноор хүнхинэжэ байба. Эдэнэй дунда Михаил Тулоновой жолоодоһон мантан томо «С-100» түхэлэй бульдозертой трактор хальһатажа хүрэһэн шэбхэ хамха түлхижэ обооргохонь элихэнээр илгаран харагдана. Тээ саанаханань шэбхэ удхаха түхеэрэлгэтэй «ДТ-75» маркын трактор «Беларусь» тракторнуудай тэргэдэ онгилогдоһон шэбхэ тухагүй ашана.

Эндэ ажаллажа байһан механизаторнууднай Ивалгын ОПХ-гай Нестер Георгиевич Богдановай хүтэлбэрилдэг луго-мелиоративна оньһожоруулагдамал отрядай гэшүүд гээшэ. Хоёрдохи отделенидэ ерэһээр үнишье болоогүй, хоёрдохи үдэрөө хүдэлмэрилжэ байбад.

— Газарай үрэжэл һайжаруулха габшагай хоёр һарада хэхэ хүдэлмэриингөө графигаар ерээд байна. Минеральна үтэгжүүлгэ оруулха агрегадуудынь үни ерэнхэй, хараалагдаһан түсэбөө дүүргэхэ дүтэлөө. ЛМО-гой зарим гэшүүд сабшалан, таряалан хорёолхо һургааг бэлдэжэ байна. Эды олон хүсэтэ трактортай энэ отрядай механизаторнууд суглуулһан шэбхыемнай үнишье болонгүй бултыень сабшалан, таряаланда зөөхэеэ байна. Бүтээсэнь гэжэ айхабтар ехэ. Хаража байхадашье урматай, — гээд тус отделениис эрхилэгшэ Алексей Климович Балахаев хөөрэнэ.

Бидэнэй ябаһан тэрэ үдэр ЛМО-гой гэшүүд овощ ургуулагшадай звеное даагша Екатерина Леухинагай 20 гектар огород дээрэ наг шэбхэ зөөжэ, тараажа байба.

— Эндэ ехэшье шэбхэ зөөгдэхэгүй. Үдын хойно энэ тойронхи сабшаланда наг шэбхэеэ абаашахабди. Үдэртэ дунда зэргээр тракторист бүхэн 40 тонно шэбхэ сабшалан, таряалан дээрэ гаргана. Энэмнай даабариһаа нилээд ехэ. Һаянай хүйтэржэ, багаар обоологдоһон шэбхэ хүрэшөөд һаад ушаруулна,— гэжэ шэбхэ ашадаг түхеэрэлгэтэй трактораай жолоошон Леонид Гамзиков хэлэнэ.

Байгша ондо ЛМО-гой механизаторнууд гектарай 20 центнер үбһэ хуряажа, ниитынгээ адууһа малда бардам хүрэхэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэжэ абаха түсэбтэй юм. Тиин энэ зорилгоёо сүм бэелүүлхын тула отрядай гэшүүд сабшалан, таряалан дээрэ 4000 тонно шэбхэ гаргажа, 1200 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулаа.

Вл. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

Улаан-Үдын аймаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Лугомелиоративна оньһожоруулагдамал отрядай механизатор (зүүн гарһаа) Илья Аристов, Иннокентий Астраханцев, Михаил Тулонов, Леонид Гамзиков гэгшэд.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ТҮЛЭГ ДУНДАА

...ай үрэжэл һайжа... габшагай хоёр һарын ...хэхэ гэжэ хараалһан ...хүдэлмэрэе саг сооньи ...тула Түнхэнэй ай... «Восточные Саяны» ... оньһожоруулагда...ндайхид эдэ үдэр... оролдосотойгоор ...рай отделенинүүдэй 680 гектар таряалан дээрэ хүр саһан тогтоогдоһон байгаа. Мүн намартаа, үбэлэй эхеэр 9 мянган тонно наг шэбхэ нуга сабшалан, таряалан дээрэ гаргагдаа һэн. Хабартаа габшагай хоёр һара соо үшөө 3 мянган тонноһоо дээшэ шэбхэ гаргажа тараагдаха юм.

Энэ бригадые дүй дүршэлтэй болоһон механизатор Владимир Дагбаевич Митриков хүтэлбэрилдэг. Хамтадаа МТЗ-50 түхэлэй табан, «ДТ» түхэлэй хоёр тракторнтай тусхай отряд урагшатай хүдэлжэ байна. Эндэ ажалдаа шалгарһан механизаторнуудай дундаһаа Д. Партахеев, Б. Халбазков, В. Котовщиков, В. Жамбалов, В. Быковский гэгшэд оролсоно.

...Галбайн, Сагаан нуу...

Б. БИРБАЕВ.

Түнхэнэй аймаг.

...МХИТЭЙГЭЭР

...йн аймагай Карл ...нэрэмжэтэ колхозой ... механизаторнууд ... адууһа малда бардам ...жэл арбадахи табан ...түрүүшын жэлдэ бэлэд...лада ехэ хүдэлмэри ...а. Тиихэдээ эмхи...р ажаллана гэжэ ... хэрэгтэй.

... дүй дүршэлтэй ме...нууд Ж. Мункуев, ... гэгшэд колхозойн ...алан дээрэ найман зуу гаран центнер минеральна үтэгжүүлгэ гаргажа, март һара соо тарааба. Мүнөө үедэ энэ хүдэлмэриеэ бүри эршэтэйгээр ябуулжа, бии байгаа бүхы сабшалангаа үтэгжүүлхэ гэжэ эдэнэр ехэ оролдоно.

Даажа байһан сабшалан дээрэһээ жэлһээ жэлдэ баян ургаса хуряадаг луговодууд И. Колесников, М. Иванов, Д. Эрдынеев, А. Пушкарев гэгшэд баһал габшагайгаар хүдэлнэ. Эдэнэр һубаг ханаабуудаа сэбэрлэжэ, сабшалангаа 2—3 дахин уһалха зорилготой туха сүлөөгүй ажаллана.

Урдань хараалагдаһан түсэбэй ёһоор колхозой нэгэдэхи бригадын харьяата 200 гектар талмайтай буртаг бургааһатай газар сэбэрлэгдэхэ ёһотой һэн. Мүнөө энэ ажал түлэг дундаа ябуулагдана. Түрүүшын зуу шахуу гектар газар буртаг бургааһанһаа сүлөөлэгдөө. Сабшалан бэлшээри һайжаруулха хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэһээр.

Р-Д. ШИРАБОН,
хүдөө бэшэгшэ.

Ленинскэ коммунис субботник

ГАБШАГАЙ АЖАЛ

«Бултадаа — коммунис субботнигто!», «Коммунис ёһоор ажаллаха, ажаһууха!» — гэһэн уряа лозунгнууд доро Россин Федерациин хото городуудай, һуурин тосхонуудай ажалшад апрелиин 17-ной үдэр эршэмтэйгээр ажаллаһан байна. Республикын ажалшад, бүхы совет хүнүүдтэл адли, энэ жэлэй «улаан субботын» үдэрые габшагайгаар угтаа.

МОСКВА. КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон совет хүнүүд В. И. Ленинэй түрэһөөр 106 жэлэй ойдо зорюулагдаһан коммунис субботнигто эдэбхитэйгээр хабаадаба. Үни холын заншалай ёһоор, москвагайхид ажалай энэ һайндэрэй үүсхэлшэд болоһон байна. Агууехэ үүсхэлэй мүндэлһэн Москва-Сортировочная гэжэ локомотивна депогой, станок бүтээдэг Орджоникидзиин нэрэмжэтэ заводой, локомотив-заһабарилгын заводой, түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй 18-дахи заводой, «Каучук», «Молоко» гэһэн нэгэдэлнүүдэй, Главмосавтотранспортын «Мосстройтранс» гэжэ управлениин, 1-дэхи автобазын. Главмосстройн байшан гэр баридаг 2-дохи комбинадай коллективүүд апрелиин 17-до үйлэдбэриин үндэр бүтээсэ туйлаһан, хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлһэн байна. Тиихэдээ түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй ехэ даабаринуудые совет хүнүүдэй амжалтатайгаар дүүргэхые шиидэнхэй байһыень элирхэйлэн гэршэлбэ.

ЛЕНИНГРАД. Балтиин заводой корабельнүүд атомна хүсөөр ябадаг «Сибирь» гэжэ хүсэтэ ледоколые барижа дүүргэхын тула уһа руу табиһан байна. КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй үедэ абаһан уялгануудаа эдэнэр 40 хоногоор урид дүүргээ һэн. Л. С. Бондаревой бригадын судна хабсаргагшад, В. А. Солодкиин хүтэлбэрилдэг слесарьнүүд, хүдэлмэришэдэй бусад коллективүүд энэ үдэр илангаяа эдэбхитэй һайнаар ажаллажа, судныи түхеэрэлгэнүүдые хабсарһан байна. Субботнигой үдэр Балтиин заводой хүдэлмэришэд ажалай үндэр бүтээсэ туйлаа.

КИЕВ. Украинын олон промышленна предприятинуудай, шахтануудай, барилгануудай коллективүүд ехэ амжалта, илалтануудаар коммунис ажалай һайндэрые тэмдэглэбэ. Коммунис субботник үнгэргэхэ республиканска штабта ороһон баримта, мэдээнүүдэй ёһоор, 28 миллион хүн тэрээндэ хабаадаһан байна. Эдэнэй олонхид арьбалһан материалаараа, элшэ хүсөөрөө ажаллаа. 25 миллионһоо үлүү түхэриг түсэбтэ арбадахи табан жэлэй жасада оруулагдаба.

МИНСК. Коммунис субботник Белоруссиин бүхы хото городуудай, һуурин тосхонуудай ажалшадта габшагай ажалай үдэр болоһон байна.

5 миллион шахуу хүн субботнигто хабаадаа. Ажалай һайндэртэ хараалагдаһанһаа һураггүй ехэ промышленнэ продукци гаргагдаба.

ТАШКЕНТ. 5.300 мянган тонно «сагаан алта» абахын түлөө тэмсэжэ байһан республикын хлопок ургуулагшад ехэ эдэбхитэйгээр ажаллаа.

Андижанска районой Калининай нэрэмжэтэ колхозой ажалшад субботнигой урда тээ тарилга хэхэ гэһэн даабаряа дүүргэһэн байна. Тус ажахын 20 бригада хлопок тарижа дүүргэбэ.

ФРУНЗЕ. Тепловозой машинист, коммунист Е. Е. Моисеев ленинскэ субботнигой жасада Киргизэй ажалай хубитые энэ үдэр түрүүлэн оруулһан байгаа. Тэрэ арьбалһан түлишөөрөө хүндэ ашаатай поезд жолоодобо. Казахай түмэр замай Фрунзиин отделениин үшөө 25 машинист арьбалһан түлишөөрөө поездүүдые ябуулһан байха юм. Субботнигой үдэр республикын миллионһоо үлүү ажалшад эршэмтэйгээр хүдэлбэ.

АЛМА-АТА. Петропавловск болон Алма-Атагай машина бүтээгшэд, Чимкент болон Усть-Каменогорскын металлургнууд, Рудный ба Каражалай горнягууд үндэр бүтээсэтэ ажалаараа «улаан субботые» тэмдэглэбэ.

Целиноградска областиин механизаторнууд хабарайнгаа тарилга эхилээ.

ЕРЕВАН. Эндэхи В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ торгон бүдэй комбинадта тусхай стенд түхеэрэгдэжэ, бүд нэхэгшэдэй туйлаһан ажалай үндэр бүтээсэ час бүхэндэ бэшэгдэһэн байгаа.

Эстониин, Таджикистанай, Латвиин Туркменистанай, Азербайджанай, Молдавиин, Грузиин, Литвагай ССР-нүүдэй хото городуудай, һуурин тосхонуудай промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөөгэй ажалшад апрелиин 17-ной коммунис субботнигто үргэнөөр хабаадажа, габшагайгаар ажаллан, түсэбтэ арбадахи табан жэлэй жасада ехэ мүнгэ оруулһан байха юм.

(ТАСС).

КОММУНИС СУББОТНИК БҮГЭДЭАРАДАЙ ҺАЙНДЭР БОЛОО

БАРГАЖАН

Аймагай ажалшад В. И. Ленинэй түрэһөөр 106 жэлэй ойдо зорюулагдаһан коммунис субботнигто эдэбхитэйгээр хабаадалсаба. Хамта дээрээ 15 мянган хүн ажаллахаяа гараа:

55—60 мянган түхэригэй промышленна, 1,5 мянган түхэригэй хүдөө ажахын продукци энэ үдэрэй туршада гаргагдаа, 7 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэгдээ. Тиигэжэ арбадахи табан жэлэй жасада 24 мянган түхэриг оруулагдаба гээшэ.

Баргажанай леспромхозой модошод 1200 кубометр модо бэлэдхэжэ шэрэһэн байна. Гадна 1000 гаран тонно элдэб ашаан шэрэгдээ. Аймагай колхоз, совхозуудай сабшалан, таряалан дээрэ хэдэн мянган тонно шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ гаргагдажа тараагдаа.

Сабшалан, бэлшээри сэбэрлэхэ, хорёолхо, хүдөө ажахын техникэ заһабарилха хүдэлмэри хэгдээ.

В. МАХОВ,
коммунис субботник үнгэргэхэ аймагай штабай начальник.

БЭШҮҮР

Коммунис субботник үнгэргэхэ штабай начальник, партиин райкомой секретарь В. Б. БОХИЕВ:

— Аймагай промышленна предприятинуудта, барилгын организацинуудта, колхозууд болон совхозуудта коммунис субботнигто зорюулагдаһан митингнүүд болобо. Сагай уларилай хэды муушье һаань, субботнигто хүн зон олооро гараба. Аймаг дотор хамта дээрээ юһэ мянгаад ажалшад субботнигто хабаадаба.

Хёлгын леспромхозой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад, «Туяана» нэгэдэлэй Бэшүүрэй оёдолой фабрикын хүдэлмэришэд улаан субботнигой үдэр хэдэг ажалаа хэһэн байна. Тиихэдэ, колхоз болон совхозуудта 4400 хүн субботнигой үдэр ажалда гараа. Эдэнэр ямар ажал хээб гэхэдэ, сабшалантай, таряалангай газар сэбэрлээ, полинуудай һолоомо хуряагаа, һургаагуудые бэлэдхээ. Охин-Булагай, Бэшүүрэй совхозуудта субботнигто хабаадагшад һайжаруулагдаһан сабшалан хорёолхо хүдэлмэридэ хабаадаһан байна.

Аймагай һуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэридэ олон хүн хабаадажа, ажал хээ. Улаан субботнигто хабаадаһан аймагай ажалшад хамта дээрээ хори мянга гаран түхэригэй ажал хээ. Даб дээрэ гаргагдаһан мэдээнэй ёһоор хори мянга гаран түхэриг табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ жасада оруулагдаха юм.

ЗАХААМИН

Манай аймагай промышленна предприятинуудай, барилгын эмхинүүдэй, совхозуудай 8400 гаран хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад коммунис субботнигто хабаадаба. Дунда, найман жэлэй һургуулинуудай ахалагша классуудай 5000 гаран һурагшад субботнигто хабаадалсаа.

Промышленна предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд ленинскэ субботнигой үдэр 28800 гаран түхэригэй продукци бүтээгээ, 8920 түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хээ. Тиихэдэ 20 мянган тонно элдэб ашаан шэрэгдэһэн байна. Промышленностиин, барилгын хүдэлмэрилэгшэд 16800 гаран түхэриг мүнгэ арбадахи табан жэлэй жасада оруулаа.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд коммунис субботнигто эдэбхитэйгээр хабаадалсаба. Хэдэн арбаад километр хашаан баригдаа, сабшалан ба таряалан дээрэ наг шэбхэ гаргагдаа. Хэдэн мянгаад һургааг отологдожо зөөгдөө, ехэ хэмжээнэй түлеэн бэлэдхэгдээ. Аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд 7700 түхэриг мүнгэ арбадахи табан жэлэй жасада оруулба.

Аймагай түб Закаменск хотые, хүдөө тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо талаар баһал ехэ ажал хэгдэбэ.

Р. НИКИТКОВ,
коммунис субботник үнгэргэхэ штабай начальник.

ХОЙТО БАЙГАЛ

Аймагай ажалшад коммунис субботнигой үдэр бултадаа ажалдаа гаража, арбадахи табан жэлэй жасада хубитаяа оруулалсаба. Ажалай энэ һайндэртэ аймагай найма мянгаһаа олон ажалшад хабаадалсаа.

БАМ-ай барилгашад «Орбитын», һургуули, клуб, байрын гэрнүүдэй барилга дээрэ хүдэлөө. Мүн Байгал-Амарай түмэр замай барилгын баруун порталай тоннелиин хададахи хүшэр хүндэ хүдэлмэри хээ. Тиихэдэ оньһожоруулагдамал колоннын жолоошод харгын барилга хээ, геологууд 14 метрэй газар үрэмдөө, 50 метрэй ханааб малтаа.

Субботнигой үдэр 19 мянгаһаа дээшэ түхэригэй продукци гаргагдаа.

Манай корр.

ЭРШЭТЭЙГЭЭР ХҮДЭЛӨӨ

Үглөөгүүр эртэ, хүдэлмэриин эхилхэһээ холо урид, Улаан-Үдын Ленинэй орденто мяханай үйлэдбэриин нэгэдэлэй хүдэлмэришэд ажалдаа ерэжэ эхилбэ. Хүн бүхэнэй нюур шарайда ямаршьеб баярай тэмдэг. Бэе бэстэсэ мэндэшэлэлдэнэ, хүхюу зугаатайгаар хөөрэлдэнэ. Юрын үдэр бэшэ, ленинскэ субботнигой үдэр ха юм. Парткомой секретарь Алексей Парафенович Костриков һууха сүлөөгүй. Хэрэгтэй хүндөө ябууд заабари үгэнэ, элдэб ушараар гараһан асуудалнуудта харюусана. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, хүн бүхэнэй сэдьхэлдэ орьёлһон эршэ хаба эли мэдэрэгдэнэ. Халта сүлөө ороходонь һамбаашалжа, нүхэр Костриковтой хэдэн үгэ андалдабабди.

— Мүнөөдэр субботнигто хамта 2300 хүн хабаадуулагдаха юм. 230 мянган түхэригэй ажал хүдэлмэри хэгдэхэ. Энэмнай манай Эхэ орондоо үгэхэ бэлэгнайл даа, — гэжэ омогорхонгёор хэлэбэ.

Эгсэ 8 час 30 минута болоод байхада, хүдэлмэриин саг эхилбэ. Шалтаггүйгөөр ерээгүй гү, али гээгдэһэн хүн үгы гэжэ парткомой секретарьта дуулгаба.

Улаан-Үдын мяханай үйлэдбэриин нэгэдэл гансахан республикын бэшэ, орон доторнай холо хүрэтэр суурханхай. Хараалһан түсэбөө жэлһээ жэлдэ амжалта түгэс дүүргэдэг. Юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые тус комбинат бүхы талаарнь үлүүлэн дүүргэнхэй. Тэрэ тоодо мяхаар 100,4 процент, колбасагаар 100,9 процент, консервэ гаргалгаар 100,9 процент дүүргээ. Тиихэдэ энэ жэлэй түрүүшын кварталайнь түсэб мяхаар 104,2 процент, колбасагаар 100,7 процент, консервэ хэлгээр 120,1 процент дүүргэгдээ.

Нэгэдэл соогоо түрүү һуурида ябаһан консервын заводто орожо гарая. Заводой директор Борис Исакович Бендиктов цехүүдые орожо харахымнай урда Социалис Ажалай Герой Владимир Иванович Немочинтой уулзахыемнай уряа һэн. Слесарь Немочин жэшээтэ һайн ажалаараа суурханхай. Һара бүридэ ехэ амжалта туйладаг. Энэ үдэр халаанайнгаа нормо 130 процент дүүргэхэ тухайгаа мэдүүлнэ.

Баанхануудые бэлдэдэг цех соо ороходо шууятай. Эндэ 72 хүн хүдэлнэ. Тус цехэй начальник Галина Михайловна Семченко кварталайнгаа түсэб 100 процент дүүргэһэнээ мэдүүлээд, энэ һайндэрэй хүндэлэлдэ 1 миллион баанха түсэбһөө үлүүлэн абаха байһан тухайгаа хөөрэбэ.

Цех бүхэн соо ажалай сохисо замханагүй. Бүтэн болоһон захагүй олон баанханууд транспортёроор тээгдэн, хайрсаглагдадаг цехтэ орожол байна.

Эндэһээ хайрсаглагдаад, вагондо тээгдэжэ, Эхэ ороноймнай зүг бүхэн руу эльгээгдэхэл.

Ингэжэ Улаан-Үдын мяханай үйлэдбэриин нэгэдэлэй хүдэлмэришэд Ленинскэ субботнигые ажалай үндэр бүтээсэтэйгээр үнгэргэбэ.

Ц. ХАМАЕВ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КОММУНИСТНУУД ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

Партиин XXV съездын тодорхойлhон хараа шугамые, асари ехэ зорилгонуудые аймагаймнай коммунистнууд, бүхы ажалшад нэгэн hаналтайгаар hайшаан дэмжэжэ, тэдэнние бэелүүлхэ хэрэгтэ өөhэдынгөө хубитые оруулхадаа хүсэ шадалаа гамнахагүй байhанаа мэдүүлнэ.

Үнгэрhэн юhэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуунуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө аймагай партийна организацинууд ехэ оролдолго гаргаhан, олониитын дунда эмхидхэлэй болон политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулhан байха юм. Үйлэдбэриин, ниитын ажабайдалда үзүүлдэг нүлөөгөө үргэдхэхэ, хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалга дээшэлүүлхэ, ажалай журам бэхижүүлхэ, абтаhан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые хангаха талаар яhала ехэ юумэн хэгдэhэн байна.

hүүлэй жэлнүүдтэ илангаяа партийна документнүүдые hэлгэлгын үедэ коммунистнуудай эдэбхи, түрүү үүргэнь нилээд дээшэлээ. Тэрэнэйл аша туhаар партийна эхин организацинуудай дайшалхы шадабаринь, нүлөөнь үргэдэhэн байха юм. Диилэнхи олон коммунистнууд ажалай үльгэр жэшээ харуулна, ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана, Залуу үетэнние hурган хүмүүжүүлхэ; түрүү дүй дүршэл, онол арга нэбтэрүүлхэ асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдадаг болоо.

Соведүүдтэ, профсоюзай болон комсомолой организацинуудта хүдэлдэг коммунистнуудай үүргэнь, харюусалгань нилээд дээшэлээ гэжэ тэмдэглэлгэй. Тэдэнэр экономико болон культура хүгжөөхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаңа.

Игэжэ коммунистнуудай эдэбхи эрмэлзэлэй, түрүү ябаха үүргынь эрид дээшэлhэнэй, хамтын хэрэгэй түлөө харюусалга ехэтэйгээр эрилтэ шангатайгаар хандадаг болоhоной ашаа туhаар аймаг бүхы дээрээ яhала амжалтатай КПСС-эй XXV съездые угтаhан байна. Үнгэрhэн юhэдэхи табан жэлэй туршада наймадахи түсэбтэ табан жэлэйхитэй сасуулбал, промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 1,5 дахин ехэ болоо, табан жэлэй даабариhаа үлүүлэн 7,2 миллион түхэригэй продукци худалдагдаг. Энэ хугасаада ажалай бүтээсэ 37,3 процентээр ургаhан байна.

Шэнэ-Бэрээнэй заhабарилгын заводой коллектив бүришье hайн амжалтатай. Энэ предприяти наймадахи табан жэлэйхиhээ 3 дахин ехэ продукци худалдаа. Бүхы ургалтын 83 процентнь ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй ашаар туйлагдаа бшуу. Түхеэрэлгэнүүдээ hайнаар ашаглажа, материалнуудые гамтайгаар хэрэглэжэ шадаhанай ашаар 11,5 тонно металл, 5,5 тонно түлишэ болон тоhодолгын зүйлнүүд. 32 тонно шулуу нүүрhэн, 30 мянган киловатт электрын элшэ ганса 1975 ондо алмагдаhан байна бшуу. Эмхидхэлэй-техническэ олон хэмжээ ябуулгануудые, шэнэ техникэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлhэнэй, ажалаа эрдэм ухаанай үндэhөөр эмхидхэдэг болоhоной ашаар 236 мянган түхэригэй арьбалалта туйлаха арга олдоhон юм.

Заводойнгоо материальнотехническэ үндэhэ hуурии бэхижүүлхэ, ажаhуудалай, социально-культурна барилга эрхилхэ асуудалда, хүндэ хүшэр, орёо нарин ажалые оньhожоруулха, ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын хэрэгтэ партийна организациин, коммунистнуудай ехэ анхаралаа хандуулдаг байhые эндэ дурдангүй үнгэржэ боломоор бэшэ. Гадна хүдэлмэришэдые hургаха, тэдэнэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ асуудал хадаа тэрэнэй үдэр бүриин анхарал доро байдаг юм.

Аймагай хүдөө ажахын үйлэдбэри ургалтынгаа, шанарайнгаа талаар зарим тэды урагшаа дабшаа. Орооhо абалга 15,2 процент, мяха—43,4 процент, hү—13,9 процентээр энэ табан жэл соо ехэ болоhон жэшээтэй. Хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушаалга нилээд дээшэлhэн, ниитын адууhа малай тоо толгой горитой олошорhон байха юм. Үйлэдбэрээ улам hайжаруулжа, хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр абадаг, бардамаар гүрэндэ тушаадаг болохо зорилгоор «Гигант» колхозой партийна организаци али олон хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлhэн байна. Эндэ хартаабха, овощ, куузику ургуулгада мэргэжэhэн оньhожоруулагдамал звенонууд байгуулагдаhан, үйлэдбэриин эмхидхэл болон технологи нилээд хубилгагдаhан байха юм. Мүнөө малай томо комплекснуудые улам үргэдхэхэ ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байhан үетэй.

Юhэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые, абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ эрмэлзэлтэй ехэ хүдэлмэрие партийна организацинууд хүтэлбэрилhэн байна. Тэдэнэй ударидалга доро коллектив бүхэнэй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр эмхидхэгдэнэ. Энэ мүрысөөнэй тэрлэйда коммунистнуудай жагсадаг, бусад нүхэдтөө үльгэр жэшээ харуулан, дахуулан ябадаг байhаниинь элитэ ааб даа.

КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн мүрысөөн бүришье эршэтэй, дэлисэ үргэнтэй байгаа. «Татарский ключ» гэжэ карьероуправлениин коммунист Александр Кириллович Лошкиной толгойлдог газар үрэмдэгшэдэй звено «Табан үдэрэй даабарие — дүрбэн үдэр соо дүүргэе!» гэhэн үүсхэл гаргаа hэн. Тэрэнэй үүсхэл олон коллективээр дэмжэгдээ. Хандагатайн леспромхозой бага комплексне бригадын бригадир Социалис Ажалай Герой коммунист Алексей Павлович Кудряшовой шэн габьяата ажалые, тэрэнэй үүсхэлээр үргэнөөр дэлгэрhэн мүрысөөс бидэ үндэрөөр сэгнэдэг гээшэбди.

Хүдөө ажахын үйлэдбэри дээрэ ажалладаг олонхи коммунистнууд тон харюусалгатай, партийна ехэ уялгатай байhанаа гүйсэд мэдэрэн ажалладаг байха юм. Тэдэнэй дунда «Гигант» колхозой хартаабха ургуулагша Федор Васильевич Леонов, механизатор Захар Григорьевич Шитин, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Шугаин Цыренович Цыбандоржиев, тракторист Георгий Александрович Шляхов, hаалишан Цыбик Цыдыповна Аюшеева болон бусад ажалай түрүүшүүл оролсоно. Нүхэр Цыбандоржиев Ш. Ц. партиин съездын нээгдэхэ үдэр зуун эхэ хонин бүхэнhөө зуун хурьга түлжүүлхэ социалис уялгаяа дүүргээд байгаа hэн.

«КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтая!» гэhэн уряа доро аймагаймнай ажалшад арбадахи табан жэлые эхилhэн байна. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Үйлэдбэриин ашаг үрэ ба хүдэлмэриин шанар улам дээшэлүүлхын түлөө, 1976 оной арадай ажахын түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөн тухай» тогтоолые ажалай болон политическэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда угтаа, энэ ехэ хүдэлөөндэ хам оролсоhоноо бүгэдөөрэн мэдүүлээ.

Мүнөө аймаг доторнай шэнэ үүсхэлнүүд шэнэ эршэтэйгээр дэлгэрнэ, бүгэдэ ниитээр дэмжэгдэнэ. «Татарский ключ» карьерэй «БелАЗ» автомашинын жолоошон, коммунист Петр Иванович Базыкин арбадахи табан жэлэй даабарие дүрбэн жэлэй туршада дүүргэхэ уряаеынь дэмжэхые аймагай социалис уялга абаад, энэ промышленна предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаhан байна. Шулуутайн леспромхозой модо бэлэдхэлэй бригадын бригадирнууд коммунистнууд Прокопий Федорович Непомнящих, Нургаян Марьянович Хусаинов гэгшэдэй толгойлдог коллективүүд мүн лэ иимэ үндэр уялга абанхай. Тиихэдэ Шэнэ-Бэрээнэй заhабарилгын заводой шлифовщица партиин гэшүүн Прасковья Калистратовна Антонова өөрынгөө табан жэлэй даабарие 1980 оной майн нэгэндэ дүүргэхэб, имагтал эрхим шанартай продукци бүтээн гаргахаб гэжэ уялгалаа.

КПСС-эй XXV съездын хүдэлмэри, абаhан шиидхэбэри болон хараалhан зорилгонууд хамагай анхарал татана, шэнэ эрмэлзэл түрүүлнэ. Съездын нээгдэхэ үдэр партиин манай райкомой бюрогой заседани болоо hэн. Ажалай 16 түрүүшүүл КПСС-эй гэшүүндэ кандидадуудаар абтаhан байна. Тэрэл үдэр бултандань баяр ёhололой оршон байдалда кандидадай карточка барюулагдаа. Иимэ түүхэтэ үдэр партийна документээ абаhан залуу коммунистнууд иимэ ехэ этигэл найдабарие үнэн сэдьхэлээрээ, бодото хэрэгээрээ харюулхабди гэжэ мэдүүлээ hэн.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ, хүдэлмэриин шанар улам дээшэлүүлхэ гол зорилготой арбадахи түсэбтэ табан жэлдэ дабшан ороод байхадаа, партийна эхин организаци бүхэн өөhэдынгөө ябуулдаг эмхидхэлэй, үзэл сурталай хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие бүри hайжаруулха, аша үрэ ехэтэй болгохо, социалис мүрысөө шадамараар дэлгэрүүлхэ уялгатай байhанаа ойлгоо. КПСС-эй XXV съездын тодорхойлhон ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ гээшэ партийна организацинуудай, коммунистнуудай нэрэ хүндынь хэрэг мүн.

Д. ДАШИЦЫРЕНОВ,
КПСС-эй Загарайн райкомой эмхидхэлэй таhагые даагша.

Хэжэнгын аймагай заhабарилга-барилгын участогта автомашинын жолоошоноор 37-дохи жэлээ таhалгаряагүй ажаллажа байhан Даша Генинович Генинов юhэдэхи табан жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар, болзорhоо уридшалан дүүргээ юм. Мүнөө энэ нүхэрнай ашаа шэрэхэ hара, квартал бүхэнэйнгөө даабари жэншэдгүй бэелүүлжэ, туйлаhан амжалтаяа улам батадхана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: жолоошон Д. Г. Генинов.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ХАМТЫН ХҮСӨӨР

«Түмэр замаар ашаа зөөлгын хэмжээе 22 процентээр, ажалай бүтээсые 18—20 процентээр дээшэлүүлхэ» гэжэ партиин XXV съезд дээрэ хараалагдаа. Оронойминай түмэр замшад партиин табиhан энэ хараа зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула ехэ ажал хүдэлмэри хэхэ болоно бшуу.

Манай Эхэ орон түмэр замай агууехэ орон гэжэ тоологдодог. Тиимэшье байха ёhотой. Юуб гэхэдэ, бүхы дэлхэйн оронуудай шэрэдэг ашаанай 54 процентнь манай Эхэ ороной түмэр замаар шэрэгдэнэ ха юм. Тэрэ тоодо бүхы ашаанай 98 процентэнь электровозуудаар шэрэгдэдэг. 37 мянган километр түмэр зам электрижүүлэгдэhэн байна. Бүтээсэ ехэтэй электровозуудые hаадгүйгөөр ябуулжа шадаал hаа, ехэ ашаан шэрэгдэхэ болоно.

Энээнние Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин хүдэлмэришэд hайн ойлгоно. Станциин дежурнанууд, машинистнүүд, поезднуудые бүридхэгшэд, бэшэшье олон мэргэжэлтэд дундаа холбоо барисаатайгаар, нэгэ hанал бодолтойгоор ажал хэжэ, юhэдэхи табан жэлдэ амжалта туйлаа. Улаан-Үдын отделениин коллектив ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, локомотивна депогой хүдэлмэришэдтэй нягта барисаатай байха гэжэ эрмэлзэнэ. Хэдэхэн жэлэй саана эдэнэр электровозуудые сүүдхэдээ 1000 километр зайда ябуулха гэhэн үүсхэл гаргаhан байна. 1975 ондо локомотивна депогой олонхи машинистнүүд мянганай богоhо алхаhан юм. Зарим машинистнүүд локомотивуудые сүүдхэдэ 1050—1070 километртэ ябуулна.

Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин машинистнүүд поезднуудые Забайкалиин түмэр замай Карымская станци хүрэтэр ябуулдаг болонхой. Поезднуудые түргэнөөр ябуулха хэрэгтэ энэ ехэ удха шанартай ааб даа. Локомотивуудые яажа зүбөөр ашаглахаб? Хэдыдэ заhабарида зогсоохоб? Энэ шухала асуудалнуудые Улаан-Үдын, Шэтын түмэр замшад хамтааран шиидхэхэ болоно бшуу.

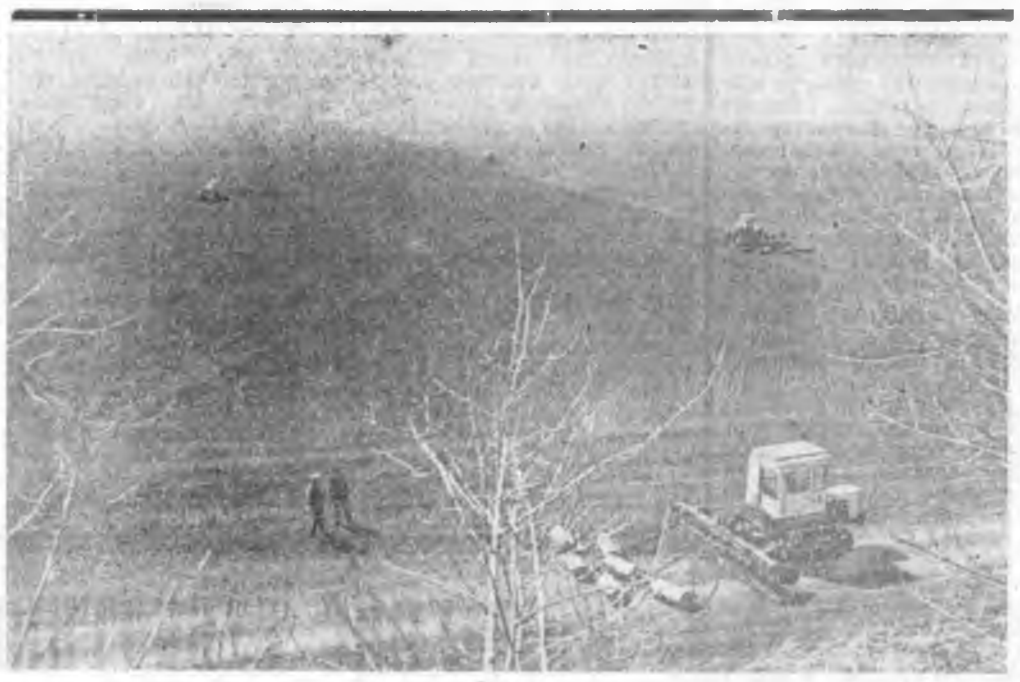
Энэ хоёр отделенинүүдэй коллективүүд үниинhөөл хойшо дундаа мүрысэдэг юм. Эдэнэр дундаа социалис мүрысөөнэй договор баталаад, бэе бэедээ айлшалалсадаг, дүй дүршэлөө хубаалдадаг, hайн hайхан ёhо заншалтай болоhон. Ашаа шэрэhэн поезднууд Петровский завод, Хёлго станцинуудта ехээр hаатахаяа болинхой.

Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин хүдэлмэришэд бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхэ, шэнэ онол арга, оньhон техникэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабарие улам дээшэлүүлхэ гэhэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлжэ байна. Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллектив урдань поезднуудые сүүдхэдээ дунда зэргээр 750—760 километр ябуулдаг hаа, мүнөө 892 километр ябуулна. Оролдожо хүдэлhэн машинистнүүд, станциин дежурнанууд, локомотивуудые сүүдхэдээ 1000 километр ябуулна ха юм. Слюдянка станциhаа Карымская станци хүрэтэр ашаатай поезднуудые hаадгүйгөөр ябуулха хэрэгтэ Петровский заводой станциин хүдэлмэришэд ехэ хубитаяа оруулна. Эдэнэй оролдосотой бэрхээр хүдэлhэн дээрэhээ локомотивууд урданайхиhаа сүүдхэдэ 60—70 километр түргэнөөр ябуулагдадаг болобо.

Түмэр замай Улаан-Үдын, Шэтын отделенинүүдэй мэргэжэлтэд локомотивуудые ябуулха, техническэ харууhа хэхэ технологи хамтааран зохёобо. Слюдянка станциhаа Карымская станци хүрэтэр диспетчернүүдэй табан пункт эмхидхэгдэбэ. Энэ пунктнуудай хүдэлмэрилэгшэд, локомотивуудай түмэр замаар ябажа байhан тухай радиогоор дундаа дуулгалсажа байдаг.

Эдэ отделенинүүдэй коллективүүд арбадахи табан жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэжэ, арадай ажахыда шухала хэрэгтэй ашаа ехээр шэрэхэ гэhэн зорилго урдаа табяад, игэжэ дундаа мүрысэн хүдэлнэ.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

СТАВРОПОЛЬСКО ХИЗААР. Изобильненскэ районой таряашад хабарай тарилгые эмхитэйгээр эхилбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: саахарай свекло таригдажа байна. «Изобильненский» совхоз.

ТАСС-ай фотохронико.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ[...]

ХҮН ЗОНИИЕ АЖАҺУУДАЛАЙ ТАЛААР ХАН[...] ПРЕДПРИЯТИ, ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ[...] ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭ[...] БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОР[...] МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Хүн зониие ажаhуудалай талаар хангалтаар [...] юhэдэхи табан жэлэй даабаринуудые дүүргэхэд[...] hан амжалтануудайнь, хангалгын культура [...] hэнэйнь түлөө **шагнаха:**

Буряадай АССР-hээ:

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Спиридонов Григорий Лаврентьевичые — «Труд» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй гуталшан.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Заяханова Мария Павловнае—Моодын хубсаhа оёдог байшангай эсхэгшэ.

«АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНООР

Дашрабданова Зинаида Цыренжаповнае — трикотаж зүйлнүүдэй фабрикын хубсаhа эсхэгшэ.

Панькова Анна Павловнае — Сэлэнгын ажаhуудалай талаар хангалгын оёдолшон.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯА[...] ТҮЛӨӨ» ГЭҺЭН МЕДАЛЯАР

Бугаева Мария [...]пьевнае — мебель [...]рилдаг, хэдэг Серов[...]жэтэ фабрикын [...]шэн.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ Т[...] МЕДАЛЯАР

Левинова Юлия [...]нае — «Байгал» [...]лэдбэриин нэгэдэлэй [...] даагша.

Митряшина З[...] Михайловнае — К[...] ажаhуудалай талаар [...]гын оёдолшон.

СССР-эй Верховно Соведэй Президи[...] Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРН[...]

СССР-эй Верховно Соведэй Президи[...] Секретарь М. ГЕОРГА[...]

Москва, Кремль.
1976 оной мартын 15.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Ук[...]

ГҮРЭНЭЙ ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ, Н[...] ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРЕДПРИЯТИ, ЭМХИНҮҮ[...] ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ СССР-эй ОРДЕН[...] МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Гүрэнэй худалдаа наймаан болон ниитын эдээ [...]хидхэлгые хүгжөөхэдөө туйлаhан амжалтанууда[...] сэбтэ юhэдэхи табан жэлэй рознично эд бараа[...]сын түсэб болзорhоонь урид дүүргэhэнэйнь, хүн[...] хангалгын культурые дээшэлүүлhэнэйнь [...] **шагнаха:**

Буряадай АССР-hээ:

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Иванова Ирина Алимпьевнае — Улаан-Үдын столовонуудай трестын 12-дохи столовын үйлэдбэрие даагша.

Хабалов Михаил Михайловичые — Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай министр.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Агнаева Агнисья Романовнае — Улаан-Үдын горплодоовощторгын 8-дахи магазиние даагша.

Афанасьева Раиса Михайловнае — Улаан-Үдын 2-дохи горпищеторгын 86-дахи магазиние даагша.

Карпушкина Агриппина Александровнае — Каменскын ниитын эдеэ хоолой 2-дохи столовын эдеэ шанагша.

Красинская Агафья Акимовнае — Улаан-Үдын столовонуудай трестын 9-дэхи столовын эдеэ шанагша.

Мухаммаднева Дина Зарифзяновнае — Улаан-Үдын 1-дэхи горпищеторг[...]дахи магазиние да[...]

Николаева Сар[...]товнае — Улаан-Үд[...] пищеторгын баазын [...] даагша.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯ[...] ТҮЛӨӨ» ГЭҺЭН МЕДАЛЯАР

Бурова Елена А[...] — Улаан-Үдын сто[...]дай трестын 2-дохи ст[...] эдеэ шанагша.

Дамбаева Еши Д[...]нае — Улаан-Үдын г[...]торгын 25-дахи ма[...] даагша.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ Т[...] МЕДАЛЯАР

Борисова Мария [...]ловнае — Хяагтын х[...] наймаанай 23-дахи [...]ниие даагша.

Замагина Мари[...]нае — Улаан-Үдын [...]вонуудай трестын [...] столовын буфетчица.

Орлова Валентина [...]лаевнае — Росс[...] Буряадай республ[...] баазын складые даа[...]

СССР-эй Верховно Соведэй Президи[...] Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРН[...]

СССР-эй Верховно Соведэй Президи[...] Секретарь М. ГЕОРГА[...]

Москва, Кремль.
1976 оной мартын 15.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Ука[...]

РСФСР-эй ТҮЛИШЫН ПРОМЫШЛЕННОСТИ[...] МИНИСТЕРСТВЫН, БЕЛОРУССИИН ССР[...] ЛИТВАГАЙ ССР-эй БА ЛАТВИИН ССР-эй ТОРФ[...] ПРОМЫШЛЕННӨСТИИН ПРЕДПРИЯТИ[...] ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕР[...] ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН [...] ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУД[...] ШАГНАХА ТУХАЙ

Түлишэ малтан абалгаар түсэбтэ юhэдэхи та[...]лэйнгээ даабари, абаhан социалис уялгануудаа дү[...]дээ туйлаhан амжалтануудайнь түлөө **шагнаха:**

Буряадай АССР-hээ:

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Вахитов Рашид Гареевичые — Еловско леспромхозой бульдозерой машинист.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Ренчинов Пурбо Эрдынеевичые — Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Сове[...]лишын промышлен[...] управлениин начальн[...]

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ Т[...] МЕДАЛЯАР

Каленых Федор А[...]ровичые — Сэлэнгын [...]промхозой автомобил[...]лоошон.

СССР-эй Верховно Соведэй Президи[...] Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРН[...]

СССР-эй Верховно Соведэй Президи[...] Секретарь М. ГЕОРГА[...]

Москва, Кремль.
1976 оной мартын 17.

Малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэе

ШИИДХЭХЫ ҮЕДЭ ШАНГААР ХҮДЭЛНЭ

Шэмэрүүн хүйтэн үбэлэй саг үнгэрөөд, үрин дулаан хабарай ерэбэшье, үшөөл hүниндөө, үдэшэ үглөөниинь хаа-яа хүйтэрөөд, хагсуу шэрүүнээр hалхилаад hаланагүй.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, малай үбэлжэлгын харюусалгатай хаhа үшөө үнгэрөөгүй байна. Илангаяа үбhэ тэжээлэй хоморшог болоhон мүнөө үедэл үбэлэй шанга хүйтэнэйхиhөө дутуугүй бэрхэтэй хаhа ородог гэжэ малшан бүхэн hайн мэдэнэ.

Хэнэйшье мэдэhээр үбэлжэлгэ гээшэмнай бүхы малшадай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэйшье мэргэжэл шадабарие, хүсэ шадалые шалгадаг ёhотойл шангахан шалгалта ха юм даа. Малайнгаа үбэлжэлгые hайнаар үнгэргэжэ, энэ үедэ тугал, хурьга, поршоонхо олоор абажа, гарза хоролтогүйгөөр томо болгоhон, үбэлдөө мяха, hү ехээр абажа шадаhан ажахынууд лэ жэлэй саашанхи hарануудта түсэб, даабаряа амжалтатангаар дүүргэдэг, ерэхэ жэлдэшье hайн үрэ дүн туйлаха үндэhэ hуури табидаг шуу.

Энээнhээ уламжалан манай совхоздо малай үбэлжэлгэ хэр эмхитэйгээр үнгэргэгдэжэ байнаб гэжэ хэдэн үгөөр хэлэхэ шухала.

Нёдондо эндэмнай ган гасуур жэл байжа, илангаяа ороохо таряанай, мүн тэжээлэй таримал ургамалнуудай тон бага ургаса абтаа юм. Имагтал уhалагдадаг сабшалангhаа бараг hайн ургаса абаhанай ашаар совхозой сабшалан дээрэhээ 19,5 мянган центнер үбhэ хуряагдаа hэмди. Тиихэдэ 4 мянган центнер сенаж, 1,5 мянган тонно силос дарагдаhан байна. Өөhэдымнай поли дээрэhээ абтаhан талха таряанай зүйл, hолоомо гэхэ мүртэй юумэ байгаагүй.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, үбhэ тэжээлээр тиимэ элбэг ондо орообди гэхын яашье аргагүй. Жэшээнь, силос урданайхиhаа хоёр дахин шахуу бага дарагдаа. hолоомо ехэнхиинь Борьёогой совхозhоо бүхэли үбэлдөө зөөжэ, малдаа эдюулхэ баатай болообди.

Иимэ эрхэ байдалда үбhэ тэжээлэй килограмм бүхэниие тон наринаар бүридхэжэ, гамтай зүбөөр гаргашалха, hайнаар буйлуулжа, шанартай арьбан болгожо эдюулхэ хэрэгтэй байгаа. Тиимэhээ намар эртэнhээ хойшо гүүртэ, фермэ, отара бүхэндэ ехэ бэлэдхэл хэгдээ. Малай байра, хашаанууд hайса дулаасуулагдаа, дэбдихэр хэхэ хохир, хибэдэhэн ехэ бэлдэгдээ юм.

Дулаан байра гээшэмнай үбhэ тэжээлдэ горитой алмалта, малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ hайн эрхэ нүхэсэл болоно. hүүлэй жэлнүүдтэ барилгын ехэ хэгдэдэг болоhоной ашаар мүнөө эхэ хонидой отаранууд диилэнхидээ hайн, шэнэ байратай болонхой. Илангаяа тэжээл буйлуулха түхеэрэлгэнүүд, цехүүд фермэ бүхэндэ эмхидхэгдээд, үбэлжэлгын түрүүшын үдэрнөө таhалгаряагүй хүдэлөө.

Совхозой дирекци, партком, рабочком, комсомолой комитет үбэлжэлгын урда тээ фермэ, гүүртэ, отара бүхэндэ дүршэлтэй, үнэн шударгы хүнүүдые оложо табиха, нэн түрүүн эндэ эрхэтэйл hаачь, коммунист болон комсомолшуудые эльгээхэ гэжэ оролдоо. Тингэжэ энэ жэлэй үбэлжэлгын үедэ табан коммунистнууд, зургаан комсомолшууд мал ажалда хүдэлхөөр эльгээгдээ hэн. Харганаагай фермэдэ 3 коммунист, 4 комсомолшуудhаа бүридэhэн партийно-комсомолой бүлэг эмхидхэгдээ.

Гадна бүхы hаалишад, малшад, хонишодней КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсан, бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хам оролсожо, илангаяа съездын болохо байhан үдэрнүүдтэ бүри эршэмтэйгээр хүдэлөө. Мүнөө тэдэмнай партиингаа съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байна.

Эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууднай өөhэстөө яhала аша үрэтэй байгаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энээниие байгша оной нэгэдэхи кварталай дүн элитээр харуулна. Жэшээнь, совхоз гүрэндэ hү худалдаха гурбан hарын түсэбые болзорhоонь урид дүүргэжэ, даабариhаа гадуур 214 центнер сагаан эдеэ бэлэдхэлэй пунктда оруулаа. Мүн апрелиин 13 болотор гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэй түсэб дүүргээбди.

Түбхын түрүүн үбhэ тэжээлэй дутамагшье hаань, фермэ бүхэндэ тэрэнь hайнаар буйлуулагдажа, шанаржуулагдажа, нарин рационоор, үнеэн бүхэнэй үгэhэн шэмынь зэргээр эдюулэгдэжэ, hүн горитой абтаа. Түсхайлбал, нёдондо гурба hарада совхоздо 2356 центнер hүн абтаhан hаа, мүнөө энэ үе соо 2897 центнер hүн haагдаа. Эдэ үдэрнүүдтэшье hү hаалин яhала дээшэлжэ байна. Хэрбээ нёдондо гурбан hара соо сохвоздо үнеэн бүриhөө 433 килограмм hүн hаагдаhан hаа, байгша оной энэ үе соо 488 килограмм hүн hаагдаа. Харин Харганаагай hаалиин фермынхид (даагшань В. Ц. Абидуева) үшөөшье ехэ, үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 584 килограмм hү hаажа, аймагайнгаа бүхы фермэнүүдэй дунда даб дээрэ гурбадахи hуури эзэлжэ ябана.

Манай зарим түрүүшүүл, тусхайлбал, түрүүшынгээ жэл хүдэлжэ байhан комсомол басаган Должон Банзаракцаева жэлэй эхинээ хойшо үнеэн бүриhөө 745 килограмм, бэрхэ hаалишад Екатерина Брянская, Зинаида Содномова, Людмила Рапота, мүн эгээл үнинэй hаалишан Пунсык Жамсаранова гэгшэд тус тустаа үнеэн бүриhөө 748—749 килограмм hү hаанхай.

Мүнөө бүхы фермэнүүднай үдэр бүри дунда зэргээр 31—33 центнер hү hаажа, тэрэнэйнгээ 26—27 центнерынь гүрэндэ тушаана. Ондоогоор хэлэбэл, энэнь нёдондоноойхиhоо хоёр-гурбан центнерээр ехэ болоно. Нигээд хабартаа hү hаалиие үшөөл дээшэлүүлхэ арга боломжо фермэ бүхэндэ бии. Мүнөө үнеэн бүридэ үдэрэн 8 килограмм сенаж, hаагдаhан hүнэй 1 литр бүхэндэ 500 грамм талха таряанай зүйл, хэршэгдэhэн полоомо ехээр буйлуулжа, эhээжэ эдюулэгдэнэ. Фермэнүүдтэ байhан үбhэн, сенаж май hара гаратар хүрэхэ аабза гэжэ hанагдана. Тиихэдэ Дунда-Бухэнэй фермэдэ силос бага зэргэ бии.

Хонишоднай баhал үбэлжэлгые муу бэшээр үнгэргэжэ байна. Илангаяа шэнэ түл урда урдынхиhаа эмхитэйгээр абтана. Мүнөө бүхы 3650 эхэ хонидhоо даб дээрэ 3110 гаран хурьгад түлжүүлэгдэнэ. Май гаратар үшөө 250—300 гаран хурьгад абтаха ёhотой. Тингэжэ энэ жэлдэ совхозоороо зуун эхэ хонин бүриhөө дунда зэргээр 90 хурьга түлжүүлхэ уялга дүүргэхэ байхабди. Ажахыдамнай түрүүшын зуутан бии болоожо байнхай. Залуу хонишон М. Гармаевай отарада бүхы 515 хонидhоонь 513 хурьгад абтаад, бүрин бүтэн томо болгогдоно. Дүршэлтэй хонишод Доржо Чойдонов, Дондок Гомбоев гэгшэдэй баhал зуун эхэ хонин бүриhөө 100 хурьгатай болохо ойртонхой.

Олонхи хонишод энэ жэлдэ үбэлдөө саhа багатай байhаниие hамбаашалан, хонидоо гол түлэб бэлшээжэ, үбhэ тэжээл hайсахан алмаа юм. Энээнэй ашаар хабарай хагсууда hая хурьгалhан хонидтоо, нарай хурьгадтаа эдюулхэ үбhэтэй байна бшуу.

Эдэ үдэрнүүдтэ бүхы адууhа малнай бэлшээгдэжэ эхилбэ. Илангаяа хабартаа тугал, хурьгадые hайнаар түлжүүлхын тула фермэ бүхэндэ хэмэл аргаар hүн тэжээл, кисель, шэлбүүhэнэй гурил, витаминтай олдэб тэжээл гэхэ мэтые ехээр бэлдэхэ болонобди.

Саашадаа малшадай дунда социалис мүрысөө үшөөл үргэнөөр, дэлисэ ехэтэйгээр дэлгэрүүлэн, үбэлжэлгые эрхим hайнаар түгэсхэжэ, энэ туйлаhан зарим тэды үрэ дүнгөө улам арьбадхаха байнабди.

Б. ДАШИНИМАЕВ,
Сэлэнгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ совхозой ахамад зоотехник.

А. МОНГОЛОНОВ,
совхозой парткомой секретарь.

«Совет орон: шэнэ hонин»

САЯНАЙ СЭНХИР ЗАМУУД

КЫЗЫЛ. (ТАСС-ай корр. Р. Козьмин). Тувын авиаторнууд агаарай хоёр шэнэ зам нээбэ: Кызыл—Кемеровэ—Барнаул, Кызыл—Томск. Мүнөө ЯК-40 түхэлэй самолет автономито республикаhаа түрүүшын пассажирнуудые Кемеровэ, Барнаул абаашаба.

Авиалиниин карта дээрэ Кызылhээ Красноярск, Эрхүү, Абакан, Улаан-Үдэ хүрэтэр сэнхир замууд татагдаа. Жэл бүхэндэ ЯК-40, АН-24 түхэлэй зохид hайн самоледууд 300 мянга шахуу пассажирые, ехэ ашаа Саяан уула дээгүүр дабажа, Тува хүргэдэг байна. МИ-8, АН-2 түхэлэй агаарай «вездеходууд» автономито республикын хүнэй хүрэшэгүй хадата районуудта абаашадаг юм. Самоледууд гү, али вертолёдуудай буудаггүй нэгэшье тосхон Тувада үгы.

hаяар агаарай харгы зам Тувын АССР-эй ниислэл хотые Алма-Ататай, Ташкенттэй, харин Агуухэ Октябриин 59 жэлэй ой болотор Кызыл—Москва гэhэн авиационно шэнэ зам нээгдэхэ.

БАЙГАЛ ТЭЭШЭ АЛХАМ

БРАТСК. (Эрхүүгэй область. ТАСС-ай корр. М. Совенко). Таюраhаа ерээдүйн Небель станци хүрэтэрхи харгын барилгые ашаглалгада оруулхын тула Байгал-Амарай түмэр замай баруун хубиин барилгашад илангаяа эдэбхитэйгээр ажаллажа байна. Социалис Ажалай Герой Виктор Лакомовой, Ленинскэ комсомолой шангай лауреат Геннадий Сиваковой, Алексей Нараевай, Александр Рапопортын хүтэлбэрилдэг модошодой бригаданууд онсо шалгарба. Эдэнэй туд бүхэниинь гурба hарынгаа даабарие 130—140 процент дүүргэнэ.

Оньhото техникэ — трактор, модоной түгсүүл үндэhэтэйнь огло татажа хаядаг машинануудые hайнаар ашаглажа, дүтэрхы мэргэжэлнүүдые шудалжа, модошод ажалай үндэр бүтээсэ туйлаhан байха юм.

Харгын энэ участок барихын тула модошод габшагайгаар ажаллаха ушартай болоо. Эдэнэй hүүлээр механизаторнууд, хүүргэ ба бусад барилга хэгшэд иишэ ерэhэн байна. Жэлэй дүүрэтэр тэдэ 5 миллионhоо үлүү кубометр газар малтаха, 11 хүүргэ бариха, уhанай урдаха 100 шахуу хоолой сорго hуулгаха юм. Таюраhаа Небель хүрэтэр харгы барилгада 69 нэгэдэмэл экскаватор хүдэлхэ.

Агуухэ харгы замай баруун участогтахи хүдэлмэри үдэрhөө үдэртэ үргэдэнэ. Энэньшье ойлгосотой. Юундэб гэхэдэ, КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдтэ харюусан, барил[...]тив түсэбтэ арбад[...] жэлэй түрүүшын [...]бөөр хараалагдаhа[...] километр үлүү газа[...] харгы барихые ш[...] гэжэ Байгал тээш[...] нэгэ алхам хэгдэбэ.

ГОЛОДНО ТАЛ[...] СЭСЭРЛИГҮ[...]

Сырьдарьинска [...] КПСС-эй XXV съ[...]рэмжэтэ саад-ви[...] шэнэ совхоз 350 [...] май дээрэ жэмэстэ [...]лон виноградай [...] плантацинуудай эх[...] Саад, виноград [...] Узбегэй эрдэм-шэ[...] институт шэнэ [...]лажа эхилhэн со[...]ни, абрикос, пер[...] айвын үндэр [...] үгэдэг hөөгүүдые [...] үгөө. Ургамалнууд[...]hоо харууhалхадаа. [...] үргэнөөр хэрэгл[...] эрдэмтэдэй дурад[...] ёhоор плантацинууд[...]дана.

Түсэбтэ табан [...]рэтэр совхозой [...] виноградниигай та[...] гектарта хүргэгдэ[...]дээ совхоз жэл бүр[...]ган тонно жэмэс б[...] хуряадаг болохо [...]

Голодно талада [...] байгуулагдаhан үш[...] шэглэлтэй хоёр [...]тацинуудаа үргэд[...] мартаа тэдэ 1500 [...] жэмэс, виногр[...] хуряаха юм.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэри дүүргэхын түлөө

ХҮДЭЛМЭРИШЭН АНГИИН СОЛЫЕ ДУУДАЯ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев партиин XXV съезд дээрэ элидхэл хэхэдээ Эхэ ороной уран зохёолшодой, искусствын бухы хүдэлмэрилэгшэдэй hүүлэй зохёохы ажалда үндэр сэгнэлтэ үгэhэн байна. Тиимэ уран зохёолой, искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй урда айхабтар ехэ зорилгонуудай табигдаад байна. Социалис соёл культурын түлөө бүхэнэй харюусалга улам дээшэлнэ бшуу.

Манай Буряадай уран зохёолшод партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдые хабаар дэмжэжэ, тэрэнэй удхамалиуудые шудалжа байна. Hаяхан Буряадай уран зохёолшодой холбооной партийна нээмэл суглаан болоо, КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые зүбшэлсэхэ зуураа, халуун мэтгээ эли тодоор хараа. Буряад уран зохёолшодой үеын амжалтанууд, ерээдүйн зорилгонууд дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн уран шүлэгэй, прозын, драматургиин, зохёол шүүмжэлэлэй шухала асуудалнууд хэлсэгдэбэ. Манай Буряад ороной хүдэлмэришэн тухай эрхим зохёолнуудые манай уншагшад үшөөл хүлеэжэ байhан онсолон тэмдэглэгдээ. Энэ асуудал гэнтэ мүнөө бэшэ. КПСС-эй XXV съезд дээрэ Л. И. Брежнев [illegible] темэ тушаа тог[illegible] гэжэ уншагшад мэ[illegible] Уран зохёолшодой холбооной правлени, партийна организацин анхаралда энэ асуудал саг үргэлжэ табягдадаг. Хэнэйшье мэдэхэ баатар хүдэлмэришэн хүнэй түүхэтэ үүргэ айхабтар ехэ. Тиимэhээ тэдэнэр уншагшадаймнай саг hонирхоходогынь эли.

Манай буряад литературада хүдэлмэришэд тухай яhала зохёолнууд бии. Цыдендамбаевай «[illegible] Гармаев» гэжэ поэмэ, [illegible] Намсарайн Батожабайн «[illegible] хэн бэ?». Барадий Мунгоновой «Эдирхэг наhан», Цырен-Доржо Дамдиновай «Сахилгаан хүн» гэжэ туужанууд, [illegible] саагуур шургаhан «Үндэр түрэлтэ нэрэ» гэhэн Виктор Сергеевич Ким Балковай «Үглөө болоhо байхада» романууд, Владимир [illegible]новой, Даши Дамбаевай [illegible] ба бусад зохёолнууд дотор Буряад ороной [illegible]уд, барилганууд, ой [illegible] ажахынуудта хүдэлдэг байhан совет хүнүүдэй [illegible] дүрэ шарай, хүдэлмэриинь магтан [illegible] зурагууд, абари [illegible] харуулhан үйлэ хэ[illegible] яhала бэшэгдэhэн [illegible].

[illegible] Улаан-Үдын Ленинэй орденто ЛВРЗ-эйн ажабайдал үндэhэлэн бэшэгдэhэн [illegible] Цыдендамбаевай «Сономэв» болон бусад хүдэлмэришэн ангиин түлөө [illegible] тухай зохёолнуудые уншахада, манай буряад ороной хүдэлмэришэн ангиин түүхэ япала харуулагданхай байдаг. Иимэ эрхим hайн зохёолнуудые бэшэхэ гээшэ, сэхыень хэлэхэдэ, тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэл даа. Юундэб гэхэдэ, хүдэлмэришэн анги тухай зохёол бэшэхэ дүршэл манай үндэhэн уран зохёолдо оройдоо байгаагүй. Тиимэhээ хүдэлмэришэн хүнэй ажабайдалые, зан абариие, hанал бодол, сэдьхэлэйнь хүдэлсые үнэншэмэ тодоор имагтал хүдэлмэришэн хүнэй (ондоо хэнэйшье бэшэ) шанар шэнжэ мүн гэжэ ойлгохоор зураглаха хэрэг гээшэ шэнэ арга нүхэсэлнүүдые, зохёолой элдэб образуудые, онолнуудые шэнээр хэрэглэхэ зорилго уран зохёолшын урда табина ха юм. Тиигэжэ, жэшээнь, Чимит Цыдендамбаев буряад поэзиин жанрта урдань үшөө багаар хэрэглэгдэhэн гэхэ гү, али hаял туршагдажа байhан түрүү, hайн онол аргануудые, шүлэгэй маяг хэлбэри ехээр хэрэглэжэ шадаhан юм. Поэмэ эхинhээ эсэс хүрэтэрөө нэгэ гуримаар бэшэгдэжэ гараа. Бадагуудайнь мүр бүхэн адли тоотой, аялга дууниинь, мүрнүүдэйнь сохидол жэгдэ байхаhаа гадна, зохёолой гол удхые, хүдэлмэришэн хүнэй гол шэнжые зураглан харуулалгада зорюулагданхай.

Барадий Мунгонов «Эдирхэг наhан» гэжэ туужа соогоо амиды бодото хүнэй, мүнөө Социалис Ажалай Герой Анисим Николаевич Ошировай ажабайдалые зураглан харуулhан байна. Энэнь тон ехэ удха шанартай. Юуб гэхэдэ, буряад уран зохёолдо жэшээ абамаар бэшэгдэhэн баримтата туужа хүдэлмэришэн хүнэй дүрэ зурагтай зохёол байгаагүй. Түрэл хэлэн дээрэ тиимэл зохёол бэшэхэ дүй дүршэлшье олдохогүй жэшээтэй, буряад хэлэнэй баялиг энэ зорилгодо хүсэд туршагдаагүй байгаа. Тиимэhээ Барадий Мунгонов хүдэлмэришэн хүнэй мүнөө үеын шанар шэнжэ, түхэл шэрайе харуулхын тула мүнөө ажаллажа ябаhан Анисим Ошировые зохёолойнгоо гол герой болгоhон байна. Тиигэжэ уран зохёолшо хадаа хүдэлмэришэн анги тухай совет литература дотор харуулагдаhан мэдээжэ дүрэ зурагуудhаа дутуугүй амжалта түйлаа юм.

Иимэ болохолоороо хүдэлмэришэн анги тухай зохёол бүтээлгэ хадаа хүдөөгэй ажабайдал харуулан бэшэлгэдэ орходоо манай литературада шэнэшэг үзэгдэл болоно. Зүгөөр сагай эрилтэ дээрэhээ хараа hаа, энэ темэ зохёолшодой ерээдүйн ажал хүдэлмэриин гол шэглэл болохо ёhотой байна. Энэ гансахан промышленностиин түргэн хүгжэлтэ дээрэhээ үндэhэлэн гаранагүй, харин совет ажабайдалаймнай шэнэ шэнжэ шанарhаа дулдыдана.

Жэшээнь, мүнөө үеын хори гаран наhанай залуу хүниие абаад хараял даа. Энэ хүмнай хотодошье, хүдөөдэшье тон адли шанартай болбосорол, хүмүүжэл абажа гараhан байха юм. Тэрэнэй бээ олоhон ажабайдалай социальна тала илгаагүй шахуу: хотодошье, хүдөөдэшье hургуулиин программа, хүмүүжүүлэгшэдэй арга шадабари, hургуулинуудай hуралсалай бааза адлирхуу; гэр бүлэнэрэйнь ажабайдал ба ажаhуудал арга боломжынгоо талаар дүтэрхы; хаананшье — телевизор; хотынхидшье хүдөөгэйхидшье шэнэ кино хараха, библиотекэдэ ябаха, зүжэг hонирхохо арга боломжо дуратай сагтаа оложо шадаха; ондоогоор хэлэхэдэ, хото хүдөө хоёрой хоорондохи илгаа, хото хүдөө хоёрой хүн зоной ажаhуудалай арга боломжо, уг заншал дүтэ, нэгэн болоно байна. Тиимэhээ эрдэмэйшье, гарайшье хүсөөр хэдэг ажалнуудай илгаанууд бага болоно байна; хаанашье машина, техникын хүсэн хэрэглэгдэжэ, үйлэдбэриие хүгжөөхэ гол арганууд эрдэм наукаhаа эшэ үндэhэеэ абана. Тиихэдэнь оньhотой станогой саана, поли дээрэ хүдэлжэ ябаhан хүнүүд гансал өөрын мэргэжэл hайн мэдэхэ байхаhаа гадна, ехэ эрдэмтэй (тракторист hаа, жэшээнь, агрономи мэдэхэ, токарь hаа, жэшээнь, түмэрэй технологи ойлгохо гэхэ мэтэ) нүхэд болоно. Тэдэнэр мэргэжэлдээ хабаатай эрдэмүүдые шудалhан байхынгаа хажуугаар түүхэ, философи, уран зохёол hайн мэдэнэ, хүгжэм ойлгожо, бэе махабадаа зүбөөр абажа ябана, олон ондоо ажал хүдэлмэри хэжэ шадаха гү, али ондоогоор хэлэхэдэ, дүрбэн тэгшэ байна.

Энэмнай юрэ hанаанhаа абтаад хэлэгдэhэн юумэн бэшэ, ажабайдалдамнай саг үргэлжэ ушардаг, hүүлэй үедэ гол шэнжэ болон үзэгдэжэ байhан баримтанууд бшуу. Бидэ иимэ шэнэ түхэлэй гэхэ гү, али научно-техническэ революциие хангажа ябаhан дүрбэн тэгшэ хүнүүдтэй Буряадайнгаа Ленинэй орденто ЛВРЗ-дэ оло уулзаhан, хөөрэлдэhэн байнабди... Борис Тучинов булад шудхагша мэргэжэлтэй. Түрэлхидынь Мухар-Шэбэртэ ажаhуудаг. Дүрбэн жэлэй саана өөрөө Москвада институт дүүргэжэ ерээд, ЛВРЗ-дэ ажаллана. Хорин наймэн наhандаа ябана. Гэр бүлэтэй, нэгэ үхибүүтэй. Hамганиинь Светлана, инженер-технолог мэргэжэлтэй, ЛВРЗ-гэй аномалиин цехтэ ажалладаг. Дүтэ танилсаад байхадаашье бидэ Борисые хүдэлмэришэн хүн гээшэ гэжэ этигэжэ ядаhан шэнги мэдэрэлдэ абтадаг байгаабди. Эрдэм шудалжа ябаhан аспирант гү, али ямар нэгэн институтай лаборант гэхэдэшье боломоор. Ном уншажа гэртээ hууханань уулзаа hаа, багша хэшээлдээ бэлдэжэ байналтай гэжэ hанахаар. Тиигээд өөрынь библиотекын шэнжээр мэргэжэлыень тодорхойлхо гээд туршабал, бүриншье төөрихөөр: урдамнай эрдэм наукын; арадай ажахын элдэб hалбарлар. уран зохёол болон философёор, түүхээр номууд жэрынэ... Удаахан хөөрэлдөөд байхадаа, ямар мэргэжэлтэйень ойлгохот. Тиигээд ажал хүдэлмэри дээрэ ямар шэнэ асуудалаар hонирхожо, үйлэдбэреэ яагаад пайжаруулжа, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын тула юу хэжэ ябаhыень мэдэжэшье болохот. Бориста нюуса юумэн гэжэ байдаггүй: hонирхоhон асуудалнуудаа хэнтэйшье hаань хубаалдадаг, ажалда ехэ шунан ороhон хүн даа. Тэрэнэй дурадхалаар ЛВРЗ-эйн булад шудхалгын цехэй хайлуулгын электро-пеэшэнүүдтэ хубилалта зохёогдоhон байна. Энэнь тус пеэшэнүүдые бүтээдэг бүхэсоюзна заводой оньhон түхеэрэлгэнүүдтэ угаа ехэ hэлгэлвэ хүүлэхэ ушартай болоо. Энэнь эрдэмтэд болон конструкторнуудай хабаадалгатай, шэнэ мүнгэн зөөри hомололготой холбоотой байгаа. Тиигэжэ Борис Тучиновай түрэл заводтоо ухаалан зохёожо хэhэн дурадхалые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ хэдэн министерствэнүүд хабаадаа. Мүнөө Борис «РСФСР-эй габьяата ухаалан зохёогшо» гэhэн нэрэ зэргэтэй, хуушан ажалдаа булад шудхагшаар хүдэлжэ байдаг.

«Манай цехэй шудхажа гаргаhан түмэрэй зүйлнүүд Зүүн Сибириин бүхы депонуудта ошодог. Муу шанартай дээрэhээ зариманайнь гологдохо ушар болодог юм. Энэ дутагдалые усадхажа. түрүүшын эрилтээр тушаан абтадаг. тэдэчээ шанартай болгохын түлөө тусхай хэмжээнүүдые хараалаад, тэрэнээ бэелүүлжэ байнабди. Энэмнай булад шудхалгын технологи, цехэй оньhон түхеэрэлгэнүүдые шэнэлэлгэтэй, эрдэм наукын шэнэ түйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэтэй холбоотой... Иимэ юумэ хэжэ ябанабди», — гэжэ тэрэ hаяхан бидэнтэй уулзахадаа хөөрөө hэн.

Борис Тучиновай энэ хөөрөөн промышленна үйлэдбэриие, арадай бүхы ажахые саашань хүгжөөхэ тухай КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэтэй нягта холбоотой гэжэ ойлгонобди. Асари ехэ энэ ажал хүдэлмэридэ совет хүн ухаан бодолойнгоо, эрдэм мэргэжэлэйнгээ, бэлиг шадабариингаа бүхы эрхимые элсүүлнэ. Арадай, олоной, бүгэдэ ниитын хэрэгтэ иигэжэ өөрынгөө бэеын шанар шэнжын hайн hайхан талые, бүхы эрхим баялигые бусаалтагүйгөөр үгэхэ гайхамшаг шэнэ, ёhотойл коммунизмын үеын ёhо заншал мүнөөдэр ажабайдалдамнай нэбтэржэ байна. Тус хубилалтанууд тухай зохёолнуудые уншагшад хүлеэнэ, эрилтэдэнь хүрэмөөр тэдэнэйнь бэелүүлэгдэхэ байhаниинь лабтай. Энээниие бэлиг шадабариингаа түлэг дунда ябаhан Б. Мунгонов, Ц. Жимбиев, Д. Батожабай, Ц. Галсанов болон hүүлэй жэлнүүдтэ зохёол бэшэхэ мэргэжэлээ нилээд хурсадхаhан Ц. Хамаев, Б. Ябжанов, М. Осодоев, А. Ангархаев гэхэ мэтэ мэдээжэ бусад нүхэдэй эршэмтэй ажал гэршэлнэ.

Хүдэлмэришэн ангиин солые магтан дуулаха, дүрэ зурагыень олоной жэшээ болгон зураглаха, арадайнгаа ухаан бодол, зүрхэ пүлдын хэтэ мүнхэ баялигые арьбадхаха тухай түрэл партиингаа уряал бэелүүлэлгэдэ шадалайнгаа хүрэхысэ бидэшье хабаадаха, оролдохо байнабди.

Д. ЭРДЫНЕЕВ,
уран зохёолшо.

Районуудай (городуудай) арадай сүүдэй арадай судьянарые hунгаhан hунгалтын дүнгүүд

СССР-эй Конституциин, союзна республикануудай конституцинуудай болон бүхы республикануудта сүүдэй хэрэг эрхилдэг хуулиин үндэhөөр районуудай (городуудай) арадай сүүдэй арадай судьянарые hунгаhан ээлжээтэ hунгалта 1976 оной апрелиин 11-дэ болобо. Хаа хаанагүй hунгуулиин ажал ябуулга КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдhээ үндэhэлhэн политическэ ба ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэрөө.

Арадай судьянарай тоосоонуудай, hунгагшадтаяа кандидадуудай уулзалгын үеэр сүүдэй хэрэгые зүбөөр эрхилхэ, хуули ёhо хазагайруулгые hэргылхэ, хүн зоной дунда хуули үргэнөөр нэбтэрүүлэн тарааха ажал ябуулгые саашадань hайжаруулха тушаа тодорхой дурадхалнууд оруулагдаhан, дура хүсэлэнгүүд хэлэгдэhэн байна. Эдэнине бэелүүлгэ сүүдэй зургаануудай ажал ябуулгые саашадань hайжаруулха арга олгохо юм.

Союзна республикануудай Верховно Соведүүдэй Президиумүүдhээ абтаhан мэдээсэлнүүдэй ёhоор, hунгалта эмхитэйгээр, районуудай (городуудай) арадай сүүдые hунгаха тухай дүримэн үндэhөөр, hунгагшадай ехэ дэбжэлтэтэйгээр үнгэрбэ.

Hунгалта үнгэргэхын тула союзна республикануудта hунгуулиин 163.697 участок эмхидхэгдэжэ, тус бүхэндэнь участково комисси байгуулагдаhан байгаа. Ниитын эмхинүүдэй, ажалшадай коллективүүдэй 1.344.807 түлөөлэгшэ, тэрэ тоодо 658.609 хүдэлмэришэн, колхозник, 743.170 партийнабэшэ хүн арадай судьянарые hунгаха hунгуулиин комиссинуудай хүдэлмэридэ хабаадаа.

Бүхы орон доторнай списогүүдтэ оруулагдаhан hунгагшадай 99,98 процентнь дуугаа үгэhэн байна. Hунгалтада хабаадаhан хүнүүдэй 99,87 процентнь арадай судьяда кандидадуудай түлөө дуугаа үгэбэ.

Бүридэлдэ абтаhан бүхы кандидадууд hунгалтын үедэ диилэнхи олоной дуу абажа. арадай судьянараар hунгагдаа.

Арадай 9,230 судья районуудай (городуудай) арадай бүхы сүүдүүдтэ hунгагдаhан байна. Эдэнэй диилэнхи олонхинь — 94,8 процентнь юридическэ дээдэ hургуулитай; эдэнэр бултадаа юстициин, сүүдэй ба прокуратурын зургаануудта, совет болон ниитын эмхинүүдтэ, үйлэдбэри дээрэ ажаллажа, хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй болонхой. Арадай судьянарай дунда 3.020 эхэнэр гэхэ гү, али 32,7 процентнь, урдань арадай судьянар байгаагүй 2.265 хүн гэхэ гү, али 24,5 процент болоно.

Арадай судьянарта кандидадуудай ондоо тээшээ гаража ошоhонhoo уламжалан, hунгуулиин табан округто hунгалта үнгэргэгдөөгүй. Эдэ округуудта hунгалта hаяар үнгэргэгдэхэ юм.

(ТАСС).

ЧЕХОСЛОВАКИ. Гежманнцнин (Зүүн Чехи) ангай совхозой хүдэлмэришэд Советскэ Союзай мэргэжэлтэдэй туhаламжаар норконуудые олоор үсхэбэрнэ.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

СОЦИАЛИС ЧЕХОСЛОВАКИИН

саашанхи хүгжэлтын түлөө

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакиин Коммунис партиин XV съезд эндэ хүдэлмэреэ дүүргээ. КПЧ-гэй Центральна Комитедые, Центральна хиналта-шалгалтын комиссие hунгалтын дүнгүүд съездын түгэсхэлэй засседани дээрэ соносхогдоhон байна. КПЧ-гэй шэнээр hунгагдаhан Центральна Комитедэй түрүүшын пленум нүхэр Густав Гусагые КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь болгожо бүгэдын дуугаар hунгаба.

Г. Гусак КПЧ-гэй ЦК-гай хүтэлбэрилхы органуудые hунгалтын дүнгүүд тухай съездын делегадуудта мэдээсээ. ЦК-гай Президиумдэ нүхэд Г. Гусак, В. Биляк, К. Гофман, В. Гула, А. Индра, А. Капек, И. Кемпный, И. Корчак, И. Ленарт, П. Цолотка, Л. Штроугал гэгшэд hунгагдаа. Нүхэд Я. Барыл, М. Грушкович гэгшэдые КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүдтэ кандидадуудаар, нүхэд В. Биляк, Я. Барыл, И. Гавлин, И. Кемпный, Я. Фойтик гэгшэдые КПЧ-гэй ЦК-гай секретарьнуудаар пленум hунгаба. Нүхэр М. Якеш Центральна хиналта-шалгалтын комиссиин түрүүлэгшээр hунгагдаа.

«КПЧ-гэй XIV съездhээ хойшо партиин эрхилhэн ажал ябуулга ба обществын хүгжэлтэ тухай, партиин саашанхи зорилгонууд» гэhэн КПЧ-гэй ЦК-гай элидхэл тушаа съездын тогтоолые делегадууд бүгэдын дуугаар баталан абаба, XIV съездhээ хойшо КПЧ-гэй ЦК-гай эрхилhэн ажал ябуулга тус тогтоол доторнь хүсэд, бүрин hайшаагдана. Делегадууд «ЧССР-эй 1976—1980 онуудай экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» гэhэн директивэнүүдые, КПЧ-гэй хиналта-шалгалтын комиссиин элидхэлые баталаа. Империализмда, фашизм ба хархис этэгээдүүдтэ эсэргүүсэн тэмсэгшэдтэй hаналаа нэгэдэлгэ тухай мэдүүлгые съезд мүн лэ баталан абаба.

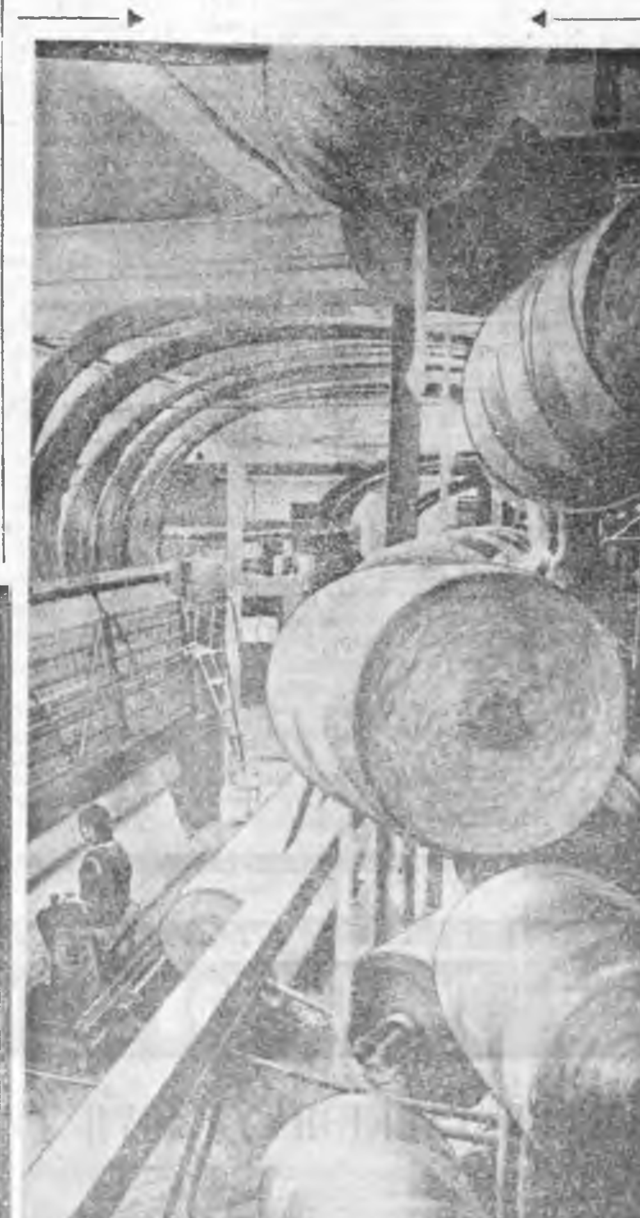
КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Гусак съезд дээрэ түгэсхэлэй үгэ хэлээ.

КПЧ-гэй XV съезд партиин, арадай, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй үмэнэхи уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэбэ гэжэ хүсэд үндэhэ баримтатайгаар хэлэжэ шадаха байнабди. КПЧ-гэй XV съезд манай партиин, социалис байгуулалтын түүхэдэ зохихо hуурияа ээлхэ байха гээд этигэнэбди гэжэ Г. Гусак хэлэбэ.

КПЧ-гэй бата нэгэдэлтэй, политическэ галаараа болбосоронхой, революционно хүсэтэй байhые съездын хүдэлмэри элирхэйлэн харуулаа. Энэ съезд партиин саашадаа баримталан бэелүүлхэ политическэ хараа бодол тодорхойлhон ба hайшааhан, ЧССР-эй экономическа болон социальна хүгжэлтын программа хараалан баталhан байна. Табигдаhан зорилгонууд дүүргэгдэхэ гээд этигэнэбди. Юундэб гэхэдэ, манай социалис Эхэ ороной саашадаа хүгжэн hалбаралгада, эб найрамдалай ба хүгжэлтэ дэбжэлтын хэрэгтэ эдэмнай зорюулагдана.

Манай съезд пролетарска социалис интернационализмын бэелэлэй эли тодо гэршэ жэшээ болоо, энээниие бүхы ажал ябуулгымнай зайлашагүй гол ёhон мүн гээд тоолонобди. Социалис гүрэнүүдэй хани нэгэдэлдэ Чехословакиин бүрин оронхой байhые, энэ нэгэдэлые бэхижүүлгэдэ, хоорондынгоо харилсаа холбоое гүнзэгырүүлгэдэ бүхы аргаар туhа хүргэхэ гээд манай эрид шиидэнхэй байhые лаблан баталаа гэжэ КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь тэмдэглэбэ.

Съездын бүхы хүдэлмэри Советскэ Союзда, тэрэнэй Ленинскэ Коммунис партида манай партиин ба арадай аха дүү ёhоной ханн халуун мэдэрэлээр нэбтэрэнхэй байбэ. Бидэнэй үнэн зүрхэнэй ханн халуун амаршалгануудые, КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые, арюун нангин зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтээ шэнэ илалта түйлаха хүсэлэнгүүдые совет коммунистнуудта бүхы совет арадта дамжуулхыень Совет делегацине гуйнабди. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэ съездын трибуна дээрэhээ манай амаршалгые дахинаа эльгээнэбди.

ЧЕХОСЛОВАКИ. Энэ зураг «Быт[illegible]кс» комбинадай цех соо буулгагдаа. (Иржиков хото, Хойто Чехи). Предприятиин бүтээлнүүд — хибэсүүд, хүнжэлнүүд, госолтын бүдүүдые Чехословакида дуратайгаар худалдан абадаг.

ЧТК-ТАСС-ай фото.

СЭРЭГЭЙ ЭРДЭМЭЙ БАГША

[illegible]гын дунда hургуулиин [illegible] hуралсалай кабинет [illegible] хүлгөөтэй байба. [illegible] «а» классай hураг[illegible] автомат буугай часть[illegible] түргэн задалха, суг[illegible] талаар шадабари мэ[illegible] туршан мүрысэжэ, [illegible]гүй байнад. Сэрэгэй [illegible] багша, запасай май[illegible] [illegible]ей Будеевич Сельве[illegible] [illegible]а харана. Забhарла[illegible] болонхой. Теэд hураг[illegible] [illegible]ай ошохые ойлгохоор [illegible]эбэртэй. Энэ үедэ ка[illegible] [illegible] үүдэн нээгдэжэ: — Ахалагша лейтенант [illegible] — гэжэ сэрэгэй жу[illegible] [illegible] болон элидхэбэ. — [illegible]урын амаралтаар [illegible] Албандаа зэмэгүй [illegible] — гээд мэдээсэнэ. [illegible] энеэбхилэн: [illegible] ябапантнай харан[illegible] [illegible]. Нёдондо ерэхэ[illegible] [illegible]нант, мүнөө ахалаг[illegible] [illegible]енант болоод ерэhэндэтнай баяр хүргэнэб,— гээд тарынь барин мэндэшэлбэ. Тиигээд лэ офицер Батуев өөрынгөө албан тухай багшадаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ эхилбэ. Тэрэ политическэ талаар командирай орлогшын тушаалтай, харюусаhан ажалынь амжалтатай, сэрэгшэдынь hуралсалай дүнгэй шалгалтаар онсо hайн гэhэн сэгнэлтэ абаhан байха юм.

Сэрэгэй алба хэдэн жэл соо хэжэ ябахадаа хододоол Таниие, Андрей Будеевич, hанажа ябадагби, гээд залуу офицер багшаяа омог баяртайгаар энеэбхилэн харана.

—Энэ түрэл hургуулидаа hуралсажа байхадаа, танай hургаhан эрдэм, хүмүүжэл миниие саашанхи ажабайдалда, албанда айхабтар ехэ туhа болоhониие hанажа, hайниие хүргэжэ ябадагби, — гэжэ офицер Батуев сэдьхэл бодолдоо хадагалжа ябаhанаа мэдүүлнэ. Багша, запасай майор Сельвсров өөрынгөө хүмүүжүүлhэн, hургаhан хүбүүнэй иимэ hайн hайхан, хүндэтэ албан хэрэгтээ амжалтатай ябаhанда үнэн сэдьхэлhээ баясана.

Ахалагша лейтенант hургуулиингаа сэрэгэй кабинедые шэнжэлэн, ханада хадаатай олон шэнэ плакадуудые, шэнээр түхеэрэгдэhэн стенд болон харуулан ойлгуулха бусад олон зүйлэй туhаламжануудые үзэнэ.

— Зай багша, ямар hонинтой гээшэбта? Ехэл олон юумэ шэнээр түхеэрээ байнат даа, — гэбэ.

—Танай hуралсажа байхынхида орходоо мүнөө тад ондоо болоо. Hуралсалай материальна баазаар тон баян гээшэбди, — гэжэ багша хөөрэнэ. — Буудалгын шэнэ тиртэйбди. Сэрэгэй техникын hуралсалай класс түхеэрэгдөө. Жагсаалай талмай, харуулай албанай городок эмхидхэгдээ. Хүбүүдые сэрэгэй албанда hайнаар бэлдэхэ хамаг юумээр хангагданхайбди.

Батуев тэндэ табяатай альбом абажа, тон hонирхолтойгоор үзэбэ. Тэрээн соонь тус hургуули дүүргээд, сэрэгэй алба хэжэ байhан хүбүүд тухай, командирнуудhаань ерэhэн hайшаал магтаалай бэшэгүүд, мүн сэрэгшэдэй өөhэдынь эльгээhэн бэшэгүүд хадагалагданхай. Сэрэгэй частиин командирай эльгээhэн нэгэ бэшэг уншанабди: «Танай hургуулида хүмүүжүүлэгдэhэн, мүнөө манай частьда сэрэгэй алба хэжэ байhан сержант, танкын жолоошон-механик Александр Пичугин тухай эгээл hайн магтаалай үгэ дуулгаха хүсэлэнтэйб. Дайшалхы ба политическэ hуралсалаараа онсо hайн, журам сахилгаар эрхим энэ сэрэгшэ алба хэжэ эхилhээр богонихон үе соо командованиин зүгhөө олон удаа hайшаал, магтаалда хүртөө. Александр хүндэ танкын бэрхэ жолоошон пушка болон пулемедоор алдуугүй мэргэн буудагша юм...»

Альбом дотор байhан олон бэшэгүүд, фото-зурагууд соохоо үшөө нэгэ бэшэг уншанабди. Тэрэ бэшэг сержант Николай Ефремов түрэл hургуулидаа эльгээhэн байна. «Hургуулидамнай урданайхидал адли арминхи шэнги нягтахан журамтай байгаа бэзэ даа. Тиимэл байхада ехэ hайн гээшэ. Хүбүүд ойлгожо абагты: hургуулидаа сэрэгэй эхин шатын эрдэм оложо абахадаа, армида аятай хүнгэн байhаниие би мэдээб. Hуралсалай hалбарине эрхим сэгнэлтэтэйгээр дүүргээд, мүнөө танкова экипаж командалнаб. Минии даабан багаханшье hаа, эбтэй эетэй коллектив социалис мүрысөөндэ илажа, танкова рото дотороо түрүү hуури эзэлээ...» гээд тэрэ нүхэдтөө мэдээсэнэ.

— Ёhотоил бэрхэ солдадуудые бэлдэдэг байнат даа, — гэжэ офицер Батуев hургуулиин сэрэгэй эрдэмэй багша, запасай майор Сельверовые магтан омогорхоно. Сэрэгэй командир, эдир наhандаа энэ hургуулида hайн болбосорол, хүмүүжэл олгоhон багшадаа hайн hайханиие hанажа ябангүй яахаб. Энээндэ багша Андрей Будеевичэй габьяа ехэ бшуу.

Оронгын дунда hургуулида сэрэгэй эрдэм шудалха хэрэгтэ шабинарай дура хүсэлые hайнаар, зүбөөр хандуулжа шадаhан байна. Тэндэ сэрэгэй бэлэдхэл гараха таатай зохид эрхэ байдал бүрин хангагданхай. Мэргэн буудалгын хэдэн кружок бии. ГТО-гой комплексын нормо hурагшад бүхэн тушаана.

Үглөөгүүр эртэ 9-дэхи классайхид hуралсалай карабин, автомат арадаа үргэлөөд, гранататай сүүмхэ, сэрэгэй хүрзэ хажуу таладаа зүүгээд, жагсаалай гуримаар алхалан, полидо гарахадаа али зэргэ баяртайнууд ябанаб!

Тэндэ полевой hургуули, хэшээл хэжэ байхадаа багша Андрей Будеевич өөрынгөө залуу наhые, фронт дээрэ немец фашистнуудтай дайлалдажа ябаhанаа hанадаг. Тэрэ үедэ залуу офицер Сельверов Сталинград шадар байлдаа. Саашадаа фронтын ута хүшэр замаар Баруун-Урда фронт, Белоруссиин хоёрдохи фронт... Воронеж, Ростов шадар. Днепр мүрэн дээрэ. Украинын, Белоруссиин газар нютагуудта немец фашистнуудые hамна сохилсон, Берлин хүрсэд дайгаа дүүргэhэн, олон орден, медальнуудаар шагнагдаhан байна.

Дайнай hүүлээр залуу офицер Андрей Сельверов Буряадай багшанарай институт түгэсхөөд, түрэл Оронго нютагайнгаа дунда hургуулида багшаар ажаллана. Оборонно, ниитын хүдэлмэри тэрэ эдэбхитэйгээр ябуулдаг, нютагайнгаа ажалай болон дайнай ветерануудтай уулзалгануудые үнгэргэдэг. Эхэ ороноо хамгаалха хэрэгтэ шэн габьяа харуулhан хүнүүдэй түүхэ намтарые hурагшад суглуулан шудална.

Hурагшадынь сэрэгэй эрдэм шудалхатаяа хамта трактор, машинануудые жолоодожо hурана. Совхозойнгоо ажахыда үбhэ, таряа хураалгын үедэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Нёдондо жэл совхоздоо эрхимээр ажаллаhан тус hургуулиин hурагшадай бригадын ахалагша ябаhан Буянта Запханов аймагай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн дээрэ солоо дуудуулжа, мүнгэн шанда хүртэhэн байна.

Hурагшадай эрхим hайнаар болбосорхо, хүмүүжэхэ хэрэгтэ сэрэгэй эрдэмэй багша Андрей Будеевич Сельверовэй аша габьяань ехэ.

А. ГОРЯЧИИ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: запасай майор А. Б. Сельверов ээлжээтэ хэшээлээ үнгэргэжэ байна.

Улаан-Үдын аймаг.
Ч.-Д. БУДАЕВАЙ фото.

Социалис оронуудаар

«ИНТЕРФЛЮГЭЙ» ЖЭГҮҮРНҮҮД

БЕРЛИН. ГДР-эй «Интерфлюг» гэжэ национальна авиакомпани пассажирнуудые агаараар зөөлгые хурдан түргэнөөр хүгжөөнэ. Гансал үнгэрhэн жэлдэ 1,1 миллион пассажир авиакомпаниин замаар ниидэhэн байгаа. «Интерфлюгэй» авиалини 80 мянган километртэ үргэлжэлнэ. авиалиниин самолёднууд ГДР-эй нийслэлые элдэб оронуудай 50 ехэ хото городтой холбоно.

НАЙДАМТАЙ УРГАЛТА

ПХЕНЬЯН. Арадай Корейн урган хүгжэжэ байhан экономикодо hүүлэй жэлнүүдтэ электрын элшэ хүсэнэй үндэhэ hуурииие бэхижүүлхэ, саашадань үргэдхэхэ асуудал табиhан байна. Үнгэрhэн жэлдэ Пукчанска уураалаар хүдэлдэг электростанциин барилга дүүргэгдэжэ, КНР-тэ үйлэдбэрилэгдэдэг электрын бүхы элшэ хүсэнэй гурбанай нэгэ хубиие гаргана. Сөдусуйска ГЭС-эй түрүүшын ээлжээнэй, мүн Унгийска ТЭС-эй барилга дүүрээ. Содусуйска ГЭС-эй хоёрдохи ээлжээнэй, Тэдонганска ГЭС-эй бусад хэдэ хэдэн ГЭС-үүдэй барилга хурдан түргэнөөр ябуулагдана.

ШЭНЭ HАЛБАРИ

СОФИ. Болгариин түсэбтэ энэ табан жэлдэ хэмэл утаhа, хэмэл утаhаар нэхэгдэhэн торгон бүд гаргалга хоёр дахин дээшэлээ. 1980 он болотор орон доор 110 — 115 мянган тонно иимэ продукци бүтээн гаргагдадаг болохо юм.

Хэмэл утапа үйлэдбэрилгэ — Болгариин шэнэ hалбаринуудай нэгэн мүн. Предприятинуудай олонхинь зургаадахи табан жэл соо ашаглалгада оруулагдаба. Предприятинуудые мүнөө үеын түхеэрэлгэнүүдээр хангалгада Советскэ Союз ехэ туhа хүргөө.

(ТАСС).

ЗАГАҺАНАЙ БАЯЛИГЫЕ ХАМГААЛГА — ОЛОНИИТЫН ХЭРЭГ

Загаһан — байгаалиин баян нөөсэнүүдэй нэгэн. Тэрэниие хамгаалха, энэ баян нөөсые улам арьбадхаха гээшэ ажалшан бүхэнэй нангин уялга мүн. Байгаалиин баялигые хамгаалха, тэрэниие ашагтай һайнаар хэрэглэхэ тушаа КПСС-эй XXV съезд горитойхон анхарал табиһан байна. Съезд дээрэ хэһэн элидхэл дотороо нүхэр Л. И. Брежнев хэлэхэдээ: Бидэ, коммунизм байгуулагшад, байгаалида онсоор хандаха ёһотойбди. Энэ шухала асуудал манай бүхы хүнүүдэй урда табигдана. Байгаалиие баян, сэбэр һайхан байлгаха, тэрэнэй ажамидаралай хүсэнүүдэй һалбаран хүгжэлгэдэ туһалха ёһотойбди гэжэ зааһан байха юм.

Байгалай уһа мүрэнэй баялигые хамгаалха Улаан-Үдын опергруппын ниитын инспекторнүүдэй сутлаан дээрэ загаһанай баялигые хамгаалха хэрэгтэ тэдэнэй али зэргэ ехэ харюусалгатай, граждан үүргэтэй байһан тухай үнэн зүрхэнэй халуун үгэнүүд хэлэгдэһэн байна. Ниитын инспекторнүүд хадаа загаһанай баялигые хамгаалгада тон ехэ үүргэ дүүргэнэ. Ажалайнгаа һүүлээр, амаралтынгаа үдэрнүүдтэ Сэлэнгэ мүрэнэй харьянуудые хамгаалгада гүрэнэй инспекторнүүдтэй хамта гү, али тэдэнэй хиналта доро ниитын инспекторнүүд гарадаг юм.

1975 ондо загаһа хуули бусаар агнаһан 110 ушарал ниитын инспекторнүүдэй хүсөөр элирүүлэгдэһэн байна. Энэ тоо 1974 онойхиһоо нэгэ бага үсөөн юм. Ниитын инспекторнүүд загаһа агнаха тухай хуули, тогтоолнуудые олониитэдэ ойлгуулха талаар 85 удаа лекци, элидхэл, хөөрэлдөө, мэдээсэлнүүдые предприяти, эмхи зургаанууд болон һургуулинуудта үнгэргэһэн байгаа. Мүн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1974 оной октябриин 25-най 833-дахи тогтоолой ёһоор ашаг олзо ехэтэй загаһа барижа, загаһанай нөөсэдэ хохидол гаргаһанай түлөө ялын хэмжээе ехэ болгоһон байна. Эдэ бүгэдэ хэмжээнүүд загаһанай агнууриин журам элеэр зүршэхэ ябадалые үсөөрүүлээ.

Тиигэбэшье, загаһанай агнууриин журам эбдэхэ, нюусаар загаһа бариха ябадал үшөөл олон үзэгдэнэ. Иимэ бузар хорото арга хэрэглэн, омолиин түрьһээ хаяха, бусаха үедэ ёһотойл хулгайгаар агнадаг, харин балшыса баригдаха болоходоо, бариһан загаһа болон агнууриингаа зэмсэгүүдые хаяад тэрьелдэг, бэеэ нюудаг болонхой. Эдэнэр хуулиин харюусалгада орохоһоо айна ха юм.

Хуули зүршэн агнуури хэдэг ябадалые зогсоожо болохо гү? Болохо даа, болохо. Һүүлэй жэлнүүдтэ ябуулһан ажалай дүй дүршэл энээниие баталан гэршэлнэ. Хуулита ёһо заршам хүндэлхэ, тэрэниие зүршэжэ болохогүй, байгаалиин баялигуудай нэгэн болохо загаһанай нөөсые хамгаалха гээшэ гүрэнэй шухала хэрэг—эдэ бүгэдые хүн зондо үргэнөөр танилсуулха, олоной дунда хүмүүжэлэй хүдэлмэри таһалгаряагүй ябуулха хэрэгтэй.

Ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулхадаа саг үеын, тус предприятиин, нютагай байдалтай, мүн тэндэ үзэгдэдэг агнууриин хуули, журам зүршэһэн баримтануудтай холбожо ябуулха шухала.

Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой коллективтэ энэ хүдэлмэри һайнаар ябуулагдана. Хүдэлмэришэдэй суглаан дээрэ загаһа агнаха хуули, журамые тайлбарилан танилсуулдаг. Цех, улаан булан соогоо «Загаһанай баялигые гамнаха, арьбадхаха» гэһэн плакадуудые олоной үзэмжэдэ хадаһан байдаг. Тэндэ эмхидхэгдэһэн ниитын инспекторнүүд (бүлэгэйнь ахалагша, цехэй начальник Э. С. Мошкович) гүрэнэй инспекциин гэшүүд Л. А. Лебедь, Г. А. Зарембо гэгшэдэй хүтэлбэри доро Сэлэнгэ мүрэн дээгүүр ябажа шалгалта хэдэг, браконьернүүдые олон удаа бариһан байха юм. Урдань энэ заводой хүдэлмэришэдэй зарим нэгэниинь загаһанай агнууриин журам эбдэдэг байбал, мүнөө тиимэ юумэ хэхэеэ болиитоо.

«Электромашина» заводой коллективэй ниитын инспекторнүүдэй бүлэг (ахалагшань Н. Е. Жибоедов) хүдэлмэришэдэйнгөө дунда ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулдаг болонхой.

Байгаалиин ехэ нөөсэ — загаһанай баялигые хамгаалха, арьбадхаха хэрэгтэ ажалшадые олоор хабаадуулха, хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхадаа, заабол олон хүнүүдэй хабаадалгатай үргэн суглаа хэхэ бэшэ, харин бүлэг, бригаданууд дээрэ, хүн бүхэнтэйшье хөөрэлдөө, тайлбарилга саг үргэлжэ ябуулжа байбал, аша туһа ехэтэй байдаг. Энээниие манай эдэбхитэд һайн ойлгодог болонхой.

Загаһанай баялигые хамгаалха ниитын инспекторнүүдэй бүлэгүүдэй һайн дүй дүршэл олоной шадабари болохо ёһотой.

Ч. ГАРМАЕВ,
«Байкалрыбвод» управлениин инспектор.

АЛИМ ЖЭМЭСЭЙ СТАНЦИДА

Саад ургуулга — манай республикын хүдөө ажахыдахи эгээл залуушье һаа, түргөөр хүгжэжэ байгаа һалбари болоно. Республикын хүн зоной, мүн эдеэ хоолой предприятинуудай хэрэглэмжэнүүд гол түлэб нютаг дээрээ ургуулагдаһан жэмэсээр хангагдадаг болонхой.

Республика дотороо үрэ жэмэстэ элдэб модо, ургамалнуудые тарижа, саад сэсэрлигүүдые түргөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ Буряадай үрэ жэмэсэй туршалгын станци тон ехэ үүргэ дүүргэнэ. Энэ станци 1949 ондо плодопитомнигой бишыхан бааза дээрэ эмхидхэгдэһэн юм. Тиигээд үнгэрһэн 25 жэлэй туршада тус станци республика дотороо саад ургуулгын талаар эрдэм-шэнжэлгын, дүй дүршэл дэлгэрүүлгын түб болоһон байна. Тэндэ мүнөө манай нютагай байдалда тааран ургаха, үндэр ургаса үгэхэ үрэ жэмэстэ ургамалнуудые шэлэн олохо, тэдэнэй хоорондонь холисолдуулан үрэ ехэтэй ургамалнуудые бии болгохо, тиимэ сортнуудые шэнжэлэн тарижа, ургуулһан модонуудай эшэнүүдые худалдан тарааххаһаа эхилээд, бии болгогдоһон жэмэсэй бодосуудай бүридэлые шэнжэлэн, промышленна аргаар тэрэниие болбосоруулжа болохо шанар хүрэтэр шудалдаг байна.

Буряад ороной байгаалиин уларил, агаарай байдал тон шэмэрүүн. Үбэлынь утаа, хүйтэн, саһа багатай байдаг. Зунай саг богонихон, халуун, гандуу. Намарай хаһа эртэ эхилдэг, августа, сентябриин эхеэр хюруу унажа захалдаг. Тиигэбэшье эндэ наранай элшэ шанга, дулаан байдаг тула Буряад орондо саад сэсэрлиг хүгжөөлгэдэ тон таатай зохид юм.

Тиимэһээ үрэ жэмэсэй станциин хүдэлмэрилэгшэд, нэн түрүүн, нютагай байдалда тааруу, хүйтэн уларилда тэсэбэритэй, түргөөр эдеэшэдэг, баян ургаса үгэдэг, амта шэмэ һайтай шэнэ сортын алим жэмэстэ ургамалнуудые бии болгожо, эрхимүүдыень шэлэжэ абаха зорилго урдаа табиһан байна. Энэ талаар нилээд ехэ ажал хэгдээ. Жэшээлхэдэ, тус станци 430 сортын жэмэстэ ургамалнуудые туршан шэнжэлбэ. Тэдээн сооһоо эрхим 30 шэнэ сортыень шэлэн абажа, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ. Шэнээр бии болгогдоһон жэмэстэ модонуудһаа ранедэй болон, мүн тиимэрхүү маягай яблонинууд («Первенец бурятский», «Байгал», «Улан-удэнский», «Бурятская янтарка», «Забайкальская» гэхэ мэтэ сортнууд) илангаяа һайн гэжэ тодорбо. Эдэ шэнэ сортнууд манай нютагта хээгүүр ургадаг үлирэй эшые таримал томо жэмэстэ элдэб яблонинуудтай холижо гаргагдаһан байна. Тэдэ 50 градус хүрэтэр хүйтэниие тэсэбэритэйгээр дабадаг, гектарай 200 центнер хүрэтэр үрэ жэмэсэй ургаса үгэдэг байха юм.

Үрэ жэмэсэй станци хадаа һүүлэй жэлнүүдтэ шасаргана жэмэс шэнжэлхэ, тэрэнэй эшые тарижа ургуулха талаар ехэ ажал ябуулжа байнхай. Шасарганын биологиин онсо илгаатай талые шэнжэлэн шудалһанай, мүн энэ ургамалые үсхэбэрилхэ тушаа олон жэлдэ хэгдэһэн туршалгын үндэһэн дээрэ тэдэниие ногоон мүшэрөөрнь тарижа ургуулха шэнэ арга тус станци дурадхаһан байна.

— Шасаргана жэмэсэй эмнэлгын, эдеэ хоолой үндэр шанартай байһаниие, хаагуур ургадагые хараада абажа, энэ ургамалые дэлгэрүүлхэ гээшэ манай станциин хүдэлмэриин саашанхи гол шэглэл болоно, — гээд станциин директор, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат Эза Сократова хөөрэнэ.

Буряадай үрэ жэмэсэй станци ВДНХ-да хабаадалсажа, медаляар, нэгэдэхи шатын дипломоор шагнагдаһан байна. Мүн олон удаа элдэб выставкэнүүдтэ хабаадалсажа, грамота болон дипломуудта хүртэһэн юм. Станциин научна хүдэлмэрилэгшэд эдэ жэлнүүдтэ эрдэм-шэнжэлгын 52 ном бэшэжэ хэблэн гаргаа. Тэдэнэй олонхинь республикын саад сэсэрлиг ургуулагшадта һайн туһаламжа болонхой.

Үрэ жэмэсэй станциин саашадаа хүгжэлтын хараа шэглэл угаа үргэн. Тэрэниие хотын газаа тээ, бүри уужам газарта түбхинүүлэн һуурижуулха тухай шиидхэбэри абтаад, ажал эхилэнхэй. Тэндэнь арбадахи табан жэл соо, мүнөө үе сагай түхеэрэлгэтэй үрэ жэмэсэй томо станци бодхоогдохо. Тиигэжэ республика дотороо саад сэсэрлиг хүгжөөлгэдэ тэрэнэй үүргэ, нүлөөнь улам дээшэлхэ байна.

Ц. ДОНДУКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. С. М. Михайлова, Н. Н. Платонова, В. П. Теплякова гэгшэд шэнжэлгын ажал дээрэ. 2. Ахамад научна хүдэлмэрилэгшэ Т. И. Прокофьева.

В. ГАУЧЕНОВЭЙ фото.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ЭТИГЭЛ НАЙДАБАРИ

Бодото социализмын үлэмжэ һайн талые үшөө дахин харуулһан Чехословакиин Коммунис партиин XV съездын болоһон Прага хото тээшэ дэлхэйн түрүү үзэлтэй олониитын анхарал эдэ үдэрнүүдтэ хандуулагданхай байба.

Чехословакиин социализм байгуулгын түүхэдэ экономическа ба социальна политикын үрэ дүнгүүдэй талаар үнгэрһэн табан жэл эгээл ехэ амжалтатай байгаа гэжэ КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Густав Гусак онсо тэмдэглээ. Табан жэлэйнь зорилгонууд дүүргэгдэһэн ба холо үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна. Национальна олзо доходынь 32 процентээр дээшэлээ. Оронойнь экономическа хүсэ шадал гурбанай нэгэ хуби туһайгаар ехэ болоо. Үйлэдбэри үргэдхэһэнэй ба тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлһэнэй үндэһэ һуури дээрэ социальна тон ехэ программа дүүргэхэ арга олдоо. Уласхоорондын социалис экономикын нэгэдэлэй хүгжэлтэдэ Чехословаки эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Гэбэшье энэ ороной дабажа гараһан зам тиимэ хүнгэхэн байгаагүй. Олониитэ хүн зонойнь ажабайдалай олонхи һалбарида 1968—1969 онуудта үзэгдэһэн, тэрэ тоодо экономикодо, политикада, үзэл бодолдо, национальна олзо доходоо дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь баруунай тала баримталһан таагүй хойшолонгүудые дабажа гараха хэрэгтэй болоо һэн.

Съезд дээрэ тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, арад зонойнь шэн зоригто ажал, КПЧ-гэй зүб хараа бодолтой политика, социалис хани нүхэсэлдэ Чехословакиин ородог ба Советскэ Союзтай тэрэнэй аха дүү хани барисаан хадаа орон доторнь туйлагдаһан эдэ бүхы амжалтануудые хангаһан тон шухала арга нүхэсэл мүн болоно.

Чехословак арад, тэрэнэй Коммунис парти өөрынгөө ерээдүй тээшэ бата этигэл найдабаритайгаар харана. Энэ этигэл найдабаринь съезд дээрэ һайшаагдаһан шэнэ зургаадахи табан жэлэй түсэб соо эли тодоор харуулагдана. Ниитын үйлэдбэри шууд түргөөр хүгжөөгдэжэ, национальна олзо доходойнь хэмжээн 27—29 процентээр дээшэлүүлэгдэхээр хараалагдана. Хүн зоной хубиин хэрэглэмжын зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ 23—25 процентээр дээшэлхэ байна. КПЧ-гэй XV съезд хүгжэлтэ түгэс социалис общество байгуулха талаар программна зорилго табиба.

ХООҺОН БУСАБА

Египедэй президент Садат Баруун Европын хэдэн оронуудаар хоёр неделиин туршада ябаба. Энэ ябалгань яһала ямба ехэтэйгээр үнгэржэ, Каиртаа бусажа ерэхэдэнь хүүемэ угтамжа хэгдэһэн байна. Гэбэшье эдэ бүгэдэ һайрхуу аашануудынь Сададай табиһан зорилгоёо дүүргэжэ шадаагүй ерэһыень халхалжа шадабагүй.

Тэдэ зорилгонуудынь ямар байгааб гэхэдэ, Баруун Европын оронуудһаа экономическа туһаламжа абаха найдабарида хүртэхэ ба буу зэбсэг худалдан абаха шэнэ арга боломжо бэдэрһэн байна. Тэрээнһээ гадна, араб оронуудай ашатуһын хэрэгтэ эсэргүү байдалда Каирай өөрыгөө оруулһаниинь мэдээжэ. Мүнөө Садат араб оронуудай политическэ газаашалгаһаа гаража шадаха аргатайб тэжэ харуулха хүсэлэнтэй. СССР ба АРЕ хоёрой хоорондохи хани нүхэсэл ба харилсаа холбоон тухай договорые гансааран болюулһан ушар хадаа Сададай энэ политикын эгээл эли тодо гэршэ болоjo үгэнэ.

Гэбэшье Баруун Европын гүрэнүүдтэ Сададай ошоходо хэһэн этигэл найдабаринь бэелхэ хуби заяагүй байба. Баруун Германиин нэгэ газетын бэшэһэнэй ёһоор Садат «хармаануудаа ехэшэгээр онгойлгоод» тэдэ гүрэнүүдтэ ошоо. Теэд хэншье тэдэнииень дүүргэхые оролдоогүй ха. Баруун Германиин ба бусад гүрэнүүдэй үгэхэбди гэжэ найдуулһан урьһаламжын хэмжээн Египедэй хэрэглэмжэдэ миил гансахан дуһал болохо. Тэрэнэй хэрэглэмжые бүглэхын тула олон миллиард хэрэгтэй. Италиин «Стампа» газетэ Италиин, Баруун Европын бусад гүрэнүүдэй экономическа ба финансова бэрхэшээлнүүд тушаа бэшэхэ зуураа, Садат «хооһон сейф соо мүнгэ бэдэрээ» гээд тэмдэглэһэн байна.

Буу зэбсэг худалдан абаха тушаань хэлэхэ болоо һаа, Садат бүри ехэ бэрхэшээлнүүдтэй тохёолдоһон байха юм. ФРГ Египедтэ буу зэбсэг худалдахаһаа эрид арсаа. Юуб гэхэдэ, Баруун Германиин хүсэндөө байһан хуулиин ёһоор «шахардуу шанга байдалтай гүрэнүүдтэ» буу зэбсэг худалдаха хорюултай. Ондоо гүрэнүүд энэ асуудалда ехэ болгоомжотойгоор хандаа. Ушарынь гэхэдэ, Сададай эрилтэ ехэ аад, түлэхэ мүнгэниинь үгы гэжэ ойлгоо.

Гүрэнэй мэдэлдэ абахагүйбди гэһэн ехэ найдабари үгэжэ байгаад Египедэй экономикодо мүнгэ зөөри табюулха гүйлтатайгаар Баруун Европын промышленнигуудай, финансистнуудай урда президент Садат ехэл оролдолго гаргаа. Гэбэшье мүнөө дээрээ хооһон, юрэнхы хөөрэлдөөнһөө сааша ондоо үрэ гаранагүй. Ехэ олзо доходой хойноһоо эрмэлзэдэг Баруун Европын монополинууд Египедэй экономикын хэр тогтууритай байһанда этигэнэгүй. Египет мүнөө 40 миллиард франк гадаадын оронуудта үритэй. Эдэ бүгэдэһөө гадна, Баруун Европын промышленна эзэд баяшуул Израильда дүтэрхы байһан тула Египедые хүсэтэй, хүгжэнги гүрэн болгохо дурагүй.

ҮНДЭҺЭ ЯҺАНАЙ ИЛГАА ГАРГАДАГ СИОНИС ХОЛБООН

Урда-Африкын республикын премьер-министр Форстерой эдэ үдэрнүүдтэ Израиль ерэһэн ушар хадаа Африкын ба араб оронуудай арадай сүлөөрэлгын хүсэнүүдтэ эсэргүү хамтын тэмсэлэй түсэбэй зохёогдожо байһан тухай гэршэ болоjo үгэнэ. Ракетэнүүдые, бусад буу зэбсэг худалдан абаха ба Израилиин техническэ арга боломжо, мэргэжэлтэдые, ЮАР-ай байгаалиин баялигуудые хамтадаа ашаглаха тухай хэлсээ Тель-Авивта тэрэ хээ.

Нигэжэ Израилиин сионизм ба Урда-Африкын үндэһэ яһанай илгаа гаргагшад политическэ ба үзэл бодолой талаар үни хада үгэеэ ойлголсоод, мүнөө сэрэгэй талаар холбоо байгуулжа захалба. Форстерой Израиль ошохын урда тээ ЮАР-ай сионистнуудай үзэл баримталдаг «Саут Африкэн джуши таймс» газетэ нигэжэ бэшэһэн: «уласхоорондын улам шангадажа байһан газаашалгада ороод байһан эдэ хоёр гүрэн өөһэдынгөө уг зорилгын түлөө хамтын тэмсэлдэ бэлдэхэ ёһотой».

Олонхи шэнжэлэгшэдэй һанамжаар, Форстерой энэ үедэ Израиль ерэһэн ушар дэмы бэшэ юм. Үндэһэ яһанай илгаа гаргагшадай Израилиин ракетэнүүдые худалдан абалга ба Израилиин лицензээр ЮАР-та реактивна истребительнүүдые бүтээн гаргаха тухай асуудалай Тель-Авивта зүбшэн хэлсэһэниинь баһал дэмы бэшэ. Арадуудай сүлөөрэлгын түлөө улам үргэдэжэ байһан тэмсэлдэ сохилто үгэхэ найдабаритайгаар Претори, мүн Тель-Авив сэрэгэй харилсаа холбоо хүгжөөнэ. Энэ тэмсэл, нэгэ талаһаа, Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүү араб хүн зоной, нүгөө талаһаа, Урда Африкын үндэһэ яһанай илгаа гаргагшадта эсэргүү африкан хүн зон болоно. Зүүн Африкын газетэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Африкын урда зүгтэ илангаяа Зимбабведа национальна сүлөөрэлгын тэмсэлэй улам үргэдэжэ байһанда һанаагаа ехээр зобоһон Форстер партизануудта эсэргүү дайнда Урда Африкын хархисуудые һургаха зорилгоор Израилиин инструкторнуудай тоое олошоруулхын тула Тель-Авивта ехэ оролдолго гаргаһан байна.

Энээнэйнь харюуда ЮАР-һаа танкнууд, напалм, мүнгэн Израильда үгтэхэ. ЮАР өөрынгөө сионис организацяар дамжуулан, мүнөө болотор Тель-Авивай эзэрхэг түримхэй политикаяа бэелүүлхэдэнь мүнгөөр гамгүй туһалдаг гээшэ. Дүтын Зүүн зүгтэ 1973 ондо болоһон дайнай үедэ Израильда 30 миллион шахуу доллар үгтэһэн юм.

Мүнөө үеын буу зэбсэг гаргалгада хэрэгтэй түүхэй эд, тэрэ тоодо ЮАР-һаа Израилиин уран абадаг болохые оролдожо байһыень тэмдэглэхэ шухала. Форстерой Тель-Авив ходо ошолгын үрэ дүн ямар байхаб гэхэдэ, ЮАР ба Израиль хоёрой хоорондохи харилсаа холбоон бүри дүтэ болохо, сэрэгэй талаар, илангаяа хамтадаа ядерна буу зэбсэг бүтээн гаргалгаяа үргэдхэхэ болоно. Хүршэ гүрэнүүдтэ, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдтэ эсэргүү зорюулагдаһан сэрэгэй политическэ холбоон ЮАР ба Израиль хоёрой хоорондо бодото дээрээ байгуулагданхай.

И. ЛАПИЦКИЙ,
Е. ЕГОРОВ, С. КУЛИК.
(ТАСС).

телефон · телеграф · радио
ХИЛЫН СААНАҺАА

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

Советскэ Союзай хүн зоной ажалай ехэ дэбжэлтэ тухай дэлхэйн олон газетэнүүд мэдээсэнэ. В. И. Ленинэй түрэһөөр 106 жэлэй ойдо зорюулагдаһан бүхэсоюзна коммунис субботник тухай Москваһаа абтаһан репортажнууд дотор хөөрэгдэнэ. КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлэй оршон байдалда бүхы орон дотор субботник үнгэргэгдөө гэжэ тэмдэглэгдэнэ.

Чехословакиин Коммунис партиин XV съездын хүдэлмэреэ дүүргэһэн тухай газетэнүүд Прагаһаа абтаһан корреспонденцинүүд, статьянууд, шэнжэлэлнүүд соогоо бэшэнэ. Партиин дотоодын болон гадаадын политикые бүрин һайшаажа байһыень съезд элирхэйлэн харуулаа гээд Болгариин «Работническо дело» газетэ бэшэнэ. Ажабайдалай бүхы асуудалнуудаар туйлагдаһан ехэ амжалтанууд энээниие гэршэлнэ. Түгэс хүгжэһэн социалис общество байгуулха түсэбүүдые бүрин дэмжэжэ байһанаа съездын делегадууд элирхэйлбэ.

Үнгэрһэн жэлнүүдтэ аха дүү социалис оронуудай хани нэгэдэл чилээд бэхижээ, уласхоорондын коммунис хүдэлөөн улам эдэбхижээ гэжэ Чехословакиин «Руде право» газетэ тэмдэглэнэ.

Майн 1-нэй һайндэрые хүгжэлтэ дэбжэлтын, эрхэ сүлөөгэй ба эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ һаналаа нэгэдэлгын, ажал ябуулгаяа хамтадхалгын уласхоорондын үдэр болгожо тэмдэглэхыень Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федерациин бүхы дэлхэйн ажалшадта хандаһан уряае гадаадын олон газетэнүүд толилбо.

Пентагоной бюджедые ехэдхэхын түлөө США-гай правительствын оролдожо байһые шэнжэлэгшэ К. Маккарти «Вашингтон пост» газетэдэ статья толилуулхадаа, эрид буруушаагаа. Энэнь хүн зонһоо налог татабари суглуулгаһаа абтаха байна гэжэ шэнжэлэгшэ тэмдэглэнэ. США-гай хото город бүхэндэ унахаяа байһан гэрнүүд, хүдэлмэригүйшүүл, үлэсхэлэн хооһон үхибүүд олон гэжэ Маккарти бэшэнэ. Эдэ бүхы асуудалнуудые шиидхэхэ шухала.

Хойто Ирландидахи байдалай шахардуу шанга байһан тухай, Ливандахи байдалай хёмороо зүришэлдөөтэй байһан тухай газетэнүүд мэдээсэнэ.

(ТАСС).

Дайнда һандаргагдаһан ороной ажахые һэргээхын түлөө тэмсэл хадаа мүнөө үедэ Анголые сүлөөлхын түлөө арадай хүдэлөөнэй (МПЛА) бэелүүлхэ нэн түрүүшын зорилго болоно гэжэ МПЛА-гай ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Л. Лара мэдүүлээ. Хүдэлөөнэй эдэбхитэдэй һургуулиие нээлгэ дээрэ үгэ хэлэхэдээ, энэ хэрэгтэ Анголын бүхы арад хабаадаха зэргэтэй гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Арадай демократиин ба хүгжэлтэ дэбжэлтын замаар Анголын арадые ударидажа байһан МПЛА-гай политикые ойлгуулхыень Л. Лара эдэбхитэдые уряалаа. Болоjo байһан революционно хубилалтануудай, арадай засагай,

ЛИССАБОН

ҺУНГАЛТЫН УРДА ТЭЭХИ ЯБУУЛГАНУУД

ТАСС

Республикын суглаае һунгаха һунгалтын дүгэлхэ бүринь Португалидахи һунгалтын урда тээхи ябуулганууд улам шахардуу шанга болоно. Португалиин Компартиин Генеральна секретарь Альваро Куньял Лиссабондо болоһон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, һунгалтада бэлэдхэлэй үедэ харата муухай ябуулгануудые хэхээр һэдэһэн хархис хүсэнүүд урагшагүйдэһэн байна гэжэ тэмдэглэбэ. Оршон байдалай гүгшүүрилтэй бололго, хардалга гүрдэлгэ гансал хархис хүсэнүүдтэ ашатай туһатай байна гэжэ тэрэ онсолон заагаа.

Гансал коммунистнуудта бэшэ, харин зүүнэй үзэлтэй бусад партинуудай түлөөлэгшэдтэ хархис хүсэнүүдэй бүдүүлигээр хандажа байһан ороной хойто хубидахи байдал хёмороо зүришэлдөөтэй. Эдэнэр ороной урда хубида хорото муухай ябуулгаяа эдэбхижүүлхэ хараатай. Хоёр ехэ парти—арадай демократическа ба социал-демократическа центр — урда провинцинуудай нэгэнэй түб — Бежэ хотодо митингнүүдые үнгэргэжэ, харата хэрэг үүдхэбэ. Энэнэй үедэ нэгэ хүн алуулаа, хэдэн арбаад хүн шархатуулагдаа.

ЛУАНДА

АНГОЛЫН АРАДАЙ ЗОРИЛГОНУУД

ТАСС

арадай демократиин удха шанарые саг үргэлжэ эршэмтэйгээр ойлгуулха, харин оронуудтахи революционно дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, зохёохыгоор хэрэглэхэ шухала.

Эзэрхэг түримхэйшүүлые һамна бута сохихо арга олгоһон аха дүү ёһоной интернациональна туһаламжада Л. Лара үндэр сэгнэлтэ үгөө. Гэбэшье тэмсэл үшөө дүүрээдүй гэжэ МПЛА-гай ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн тэмдэглэбэ. Газар дайдаяа хархис дайсанһаа сүлөөлөөбди. Анголын бүхы арадай байдал һайжаруулха гэһэн манай революциин эгээл үндэр дээдын үг зорилго бэелүүлхэдээ, түгэс илалта туйлаха байнабди гэжэ Л. Лара түгэсхэлдөө хэлэбэ.

БОНН

Г. Шмидтын хэлэһэн үгэ

ТАСС

ФРГ-гэй канцлер Г. Шмидт Бавариин радио ба телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ, баруунай оронуудтахи олониитын дунда мэдээсэл дэлгэрүүлэн тараадаг хархис зургаанvудай баталдаг шахардуу байдал һуларуулга газардаа юм ха гэһэн үгые эрид буруушааба.

Шахардуу байдал һуларуулха хэрэг үргэлжэлүүлэгдэхэ байна гэжэ канцлер мэдүүлээ. Советскэ Союз болон Холбоото Штадуудай тэрэниие үргэлжэлүүлхэ хүсэлэнтэй байһаниинь шахардуу байдал һуларуулха политикын шухала нүхэсэл болоно. Хэрэг байдал эгээл иимэ байна гэжэ Г. Шмидт хэлээ. КПСС-эй XXV съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэһэн тоосоото элидхэл соохи тобшололнуудта гол анхаралаа хандуулһан байна. Шахардуу байдал һуларуулха шухала байһан тухай США-гай президент Дж. Фордын хэлэһэн үгэнүүдые дурдаа.

«Сэрэгэй хүсэнүүдэй тэнсүүри» шахардуу байдал һуларуулгын гол нүхэсэлнүүдэй нэгэниинь болоно гэжэ Шмидт мэдүүлбэ.

Шахардуу байдал һуларуулхын тула али бүхы арсалдаата асуудалнуудые хэлсээнүүдэй үндэһөөр шиидхэхэ шухала байна гэжэ канцлер хэлээ. Шахардуу байдал һуларуулга баруунай, мүн зүүнэй оронуудта шухала удха шанартай гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Эршэтэ ажалай үдэр» — В. Багонинай статья. «Россин шэнэ дэлисэ» — ТАСС-ай материал. «Сагай уларил ба газарай шииг нойтон» — Л. Гончаровагай статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Бидэнэй хээгүй һаа, хэн хэхэб?...» — Д. Цыренжаповай статья. «Табан жэлэй дорюун алхамууд» — гэһэн «Сельхозтехника» нэгэдэлнүүдэй республиканска зүблөөнэй материал.

Гурбадахи хуудаһанда. «Байгаали—манай баялиг»—гэһэн тусхай хуудаһан.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Уласхоорондын шэнжэлэл. Соносхолнууд. ТАСС-ай материалнууд.

САГАЙ УЛАРИЛ

Үүлэнэй байдал хубилан байха, Байгал шадарай болон хойто аймагуудаар саһан орожо болоно. Баруун-хойноһоо секундын 10—15 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Хойто аймагуудаар үдэрынь 5—10 градус дулаан, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 6—8 градус хүйтэн, үдэртөө 8—10 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-01706. Заказ № 01...